

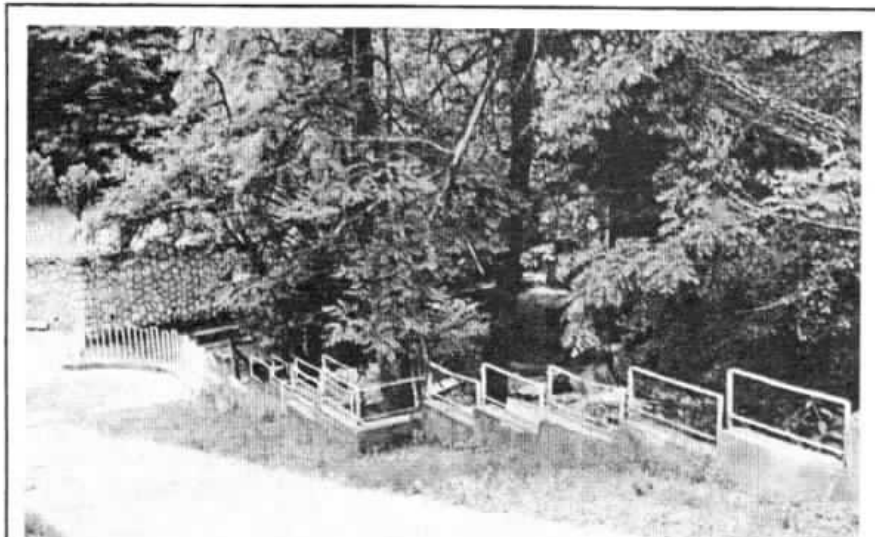
МАКЕДОНСКИ ГЛАС

GODINA X. 2002.
SRPANJ-RUJAN
ЈУЛИ-СЕПТЕМВРИ
ЦЕНА 5 КН

31
БРОЈ

ISSN 1333-7769

Изворот на Вардар, најопеаната македонска река, забраден со густо зеленило

Тука, на самиот почеток, на „раѓањето“ на реката Вардар, седиме на дрвените клупи и го слушаме опојниот жубор на водата. Убавината е неповторлива.

Животот во донеодамна речиси опустениот Вруток, повторно се враќа. Се градат нови куќи, на темелите на дотраените и трошни, изградени од камен и земја. Зеленилото нагрнало од сите страни додека цвеќињата создаваат прекрасен спектар од бои. Високите дрва, стари по неколку векови го имаат речиси „покриено“ изворот на реката Вардар, а крошните го наткрилуваат и текот низ селото.

Овде, каде што минува рекава, пред половина век имаше голем

ЗАПИС ЗА ГОСТИВАРСКОТО СЕЛО ВРУТОК

НА ИЗВОРИТЕ НА ВАРДАР

Таму каде што завршува Горно-полошкото поле, а започнуваат падините на Шар Планина, на југозападниот дел на Гостивар, таму каде што се изворите на најдолгата и најопеаната македонска река Вардар, се простира живописното село Вруток, скриено во пазувите на зелената шума и цветните ливади.

Во овие пролетни денови мошне пријатно е да се престојува на изворите на реката Вардар. Водата е чиста како солза, се пени и навира од утробата на земјата како вротоци. Па поради тоа, како што се вели во легендата, Вруток го има добиено ова име.

Спокоен жубор на чистите води на Вардар кои штотуку го напуштаат изворот и итаат кон Солун

Црквата „Свети Михаил Архангел“ во селото Вруток, крај Гостивар

број на воденици и валавици. Тоа беше „индустријата“ на селото и околицата, ни вели стариот Дамче. Но, тоа беше убаво за тие времиња. Денеска техниката отиде толку напред, така што нашите валавици и воденици, кои за тоа време беа откритие, отидоа во заборава. Во 1957 година беше вграден првиот агрегат на ХЕЦ „Вруток“, со што потеклоа и првите киловат часови од Мавровскиот хидро-енергетски систем.

Инаку, Вруток спаѓа во редот на старите населби за првпат во пишаните документи се спомнува во 1337 година и со право може да се рече дека е едно од најопеаните села.

Киро Кипровски

Благоја Јовановски

Драги наши читатели,

Списанието "Македонски глас" е со Вас и за Вас. Сакаме да бидеме отворени и да ги прифатиме Вашите драгоцени сугестии, да работиме подобро. Ние постоиме за да одговориме на Вашите барања, да Ве информираме за сè она што е приоритетно за Вас, да Ве запознаеме со животот и работата на Македонците во Хрватска како и за состојбите во Македонија, бидејќи знаеме дека тоа Ве интересира повеќе од сè. Затоа Ве повикувам на соработка на меѓусобно пишување, запознавање, на чести среќавања и на враќање на довербата едни кон други.

Анализата на досегашните триесет броеви на "Македонскиот глас" ни овозможува без секаква лажна скромност да констатираме дека целта во потполност е остварена. Затоа никој не може да го оспори фактот дека "Македонски глас" заедно со Заедницата на Македонците во Република Хрватска, Хрватското македонско друштво, македонските црквени општини ја одигра најзначајната улога во остварувањето на целта за што е основан.

Од бројните планирани програми и активности на Заедницата на Македонците во Република Хрватска во 2002 година повеќето се успешно реализира-

ПРОЦУТ И БОГАТСТВО ОД КОНТАКТИ

ни и се регистрирани во списанието "Македонски глас". Исто така успешно се реализирани и планираните програми на македонските црквени општини во Хрватска како и на Хрватското македонско друштво од Загреб. Заедничка карактеристика е дека во оваа година остварен е процут и богатство од контакти.

Неопходно е да нагласиме дека секако е потребно во иднина планираните програми да се надградуваат со нови содржини

и вредности. Само така ќе може да се интензивираат и прошират постојаните содржини давајќи акцент на оние програми за кои се најмногу заинтересирани Македонците во Република Хрватска.

Времето наметнува поорганизирано посинхронизирано и покоординирано работење. Затоа е неопходно потребно да се води сметка за сето ова кога ќе се планираат програмите и активностите за наредната 2003 година.

Во името на Редакцијата на "Македонски глас" ви го честитам Денот на антифашизмот на Македонија 11-ТИ Октомври.

ПРОСЛАВА НА ДЕНОТ НА ДРЖАВНОСТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Денот на државноста на Република Македонија, 8^{ма} септември, во Загреб оваа година е прославен на 6-ти септември.

Поради политичката ситуација во нашата татковина, која се наоѓаше пред парламентарни избори и неповолната економска положба, прославата на Денот на државноста одржана е скромно во просториите на амбасадата. Повикани

Прослава на Денот на државноста

Разговор со проф. д-р Томе Баткоски

беа претставници и активисти на сите асоцијации кои делуваат во Загреб.

Со скромен коктел и со сателитска телевизиска програма од ТВ Македонија присутните и домашините во заедничко дружење и добро расположение и оваа година го прославија овој важен датум од новата македонска историја.

М. Паризоски

U SPLITU OBILJEŽEN DAN DRŽAVNOSTI REPUBLIKE MAKEDONIJE

Članovi Makedonskog kulturnog društva "Makedonija" i Makedonske pravoslavne crkvene općine "Sveti Naum Ohridski" iz Splita, te brojni gosti i prijatelji, proslavili su u svojim prostorijama u Splitu i ove godine skromno i dostojanstveno 8. rujna, Dan državnosti Republike Makedonije. Pozdravnu besjedu i čestitku u povodu Dana državnosti, matične domovine, neovisne suverene države Republike Makedonije uputila je Vesna Ilieva, predsjednica MKD "Makedonija" Split.

"Makedonski narod se 8. rujna 1991. godine referendumom na miran i dostojanstven način opredijelio za svoju samostalnu državu. Makedonski narod s tim činom ostvario je svoj vjekovni san, stvorio je svoju državu", kazala je između ostalog Ilieva, te nabrojila nekoliko vremenskih razdoblja kroz povijest u kojoj su stvarani uvjeti za slobodu naroda i slobodne neovisne države makedonskog naroda.

Nakon svečanog čina obilježavanja Dana državnosti Republike Makedonije, uz pjesmu i skroman domjenak nastavljeno je druženje. Tijekom slavlja, pristiglo je od gradskih i županijskih vlasti kao i brojnih prijatelja na adresu društva više brzojava u kojima im čestitaju Dan državnosti s željom da se dobra suradnja nastavi na dobrobit oba naroda.

I. Luetić

ОДБЕЛЕЖАН 8^{-МИ}
СЕПТЕМВРИ - ДЕНОТ НА
НЕЗАВИСНОСТА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВЕЧЕР ЗА ПАМЕТЕЊЕ

Ловран. На 8^{-ми} септември во чест на Денот на независноста на Република Македонија во хотелот "Екцелзиор" е одржано примање на деловните партнери од Словенија, Италија, Австрија, Босна и Херцеговина и Хрватска, претставници на власта од ова подрачје, бројни гости од градот Ловран, Опатија и Ријека, како и триесетина членови на МКД "Илинден". Домаќин, покрај претставителите од хотелот "Александар Палас", беше министерот советник од амбасадата на Република Македонија госп. Томе Баткоски со своите соработници. Присутните ги покани да се почестат со презентирани јадења и со пијалок, приготвен од мајсторите на хотелот "Александар Палас". Се беше репрезентативно зготвено, а на задоволство на гостите, и многу вкусно.

За подобро расположение се погрижи ВИС "Струни" од Љубљана под водството на Љубен Димкароски. ВИС "Струни" со многу познати македонски староградски песни, ги разгали присутните и ја направи атмосферата за паметење и докажа дека и Македонците не се далеку од многу европски обичаи и промоции на своите стопански и туристички достигнувања.

В. Настески

UZ 70. ROĐENDAN POZNATOG
MAKEDONSKOG SKLADATELJA

SLAVLJENIČKA VEČER LJUBOMIRA BRANGJOLICE (BRANGJE)

Dubrovnik. U povodu sedamdesetog rođendana poznatog makedonskog glazbenog umjetnika s dubrovačkim korijenima Ljubomira Brangjolice Brangje u Saloči od zrcala dubrovačke narodne knjižnice priređena je glazbeno-poetska večer na kojoj je pretstavljena i Brangjoličina nova knjiga "Ljubav i riječi oko nje". Ljubomir Brangjolica u Makedoniji živi i djeluje od 1955., a u svojoj bogatoj karijeri napisao je i više od 400 skladbi s posebno istaknutim baletnim opusom od 15 naslova, no jednako je uspješno skladao i simfonijsku, komornu, solističku, zabavnu i scensku glazbu.

Za svoje glazbeno djelovanje nagrađen je s više od trideset strukovnih priznanja, a ove mu je godine Asocijacija skladatelja Makedonije dodijelila i nagradu za životno djelo dok ga je Zajednica Hrvata Makedonije nagradila Nagradom za poeziju za djelo "Šeznaest soneta".

Uz maestra Brangjolicu, na glazbeno-poetskoj večeri sudjelovali su i ljubitelji te vrsni poznavatelji njegova opusa Marina Zec-Miović, Đelo Jusić i Mario Polzer koji su govorili o njegovoj zbirci i cjelokupnom stvaralaštvu makedonskoga skladatelja. Ljubomir Brangjolica piše i kritike, a od 1994. je napisao knjige "Balet" i "Poezija", monografiju "Glazba 50 godina s nama" te zbirke pjesama "Klavijature" i "Ljubav i riječi oko nje". C.R.D.) Večernji list, 12. 9. 2002.

U ime Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj Zagreb i Redakcije časopisa "Makedonski glas" upućivamo slavljenuku Ljubomiru Brangjolici najsrdačnije čestitke i želimo mu puno uspjeha u daljnjem radu a prije svega dobro zdravlje.

R.

MAKEDONSKO-HRVATSKI ODNOSI

Izaslanstvo Đakova najavilo u Strugi, uz nastavak kulturnih veza, jačanje gospodarskih veza dva grada

piše: Mirko Ćurić

Izaslanstvo Đakova u kojoj su bili gradonačelnik Zoran Vinković, dogradonačelnik Krunoslav Filipović i predsjednik Gradskog vijeća Ivica Mandić, boravila je u trodnevnom posjetu Strugi u Makedoniji, kamo su otišli na poziv Grada Struge i svjetski ugledne pjesničke manifestacije Struške večeri poezije. Nastavak je to plodne suradnje koja je započela prije pet godina kada su održani prvi dani braće Miladinov u Đakovu, nadahnuti kulturnim vezama što su ih veličanstveno započeli đakovački biskup Strossmayer i Konstantin Miladi-

nov, veliki makedonski pjesnik rođen u Strugi. Tako su u nedjelju 23. lipnja 2002., u Gradskoj knjižnici i čitaonici po peti puta održani Dani braće Miladinov, sa središnjom temom dodjele hrvatskom pjesniku Slavku Mihaliću prestižnog Zlatnog vijenca Struških večeri poezije. Mihalićevo pjesništvo predstavio je dr. Boris Pavlovski.

Dani braće Miladinov zadržali su uobičajeno visoku razinu, a u njima redovito sudjeluju vodeća imena makedonske politike, kulture i znanosti. Ova priredba je u Đakovu dobro popraćena i doživljava se

kao vrijedan prinos kulturnom životu "srca Slavonije". Treba istaknuti kako je glavni pokretač ovih Dana prof. Blagoja Jovanovski.

Prije dvije godine započeti su intenzivniji kontakti Struge i Đakova, a Struške večeri poezije posjetili su đakovački gradonačelnik dr. Darko Vrtarić i pisac ovih redova, tada u funkciji člana Gradskog poglavarstva za kulturu. Bili smo oduševljeni izvrsnim prijemom makedonskih domaćina, kao i visokom razinom Struških večeri poezije. Kolovoški posjet gradonačelnika Vinkovića i suradnika Strugi, nastavak je odlične suradnje i polazna točka za njeno jačanje, ocjenjeno je. S gradonačelnikom Struge Romanom Derebanom razgovarali su ne samo o kulturnoj suradnji, već i o razvitku gospodarske suradnje dva grada i regija.

Nažalost, na putu prema Strugi Đakovčani su naišli na albanske barikade između Gostivara i Tetova pa im se put neplanirano odužio za gotovo 400 kilometara. No ni ta neugodnost nije mogla izbrisati odlične dojmove nakon posjeta Strugi i Ohridskom jezeru. Treba vjerovati da će se prvi plodovi najavljene gospodarske suradnje vidjeti u narednim mjesecima, jer kulturnih kontakata, barem posljednjih pet godina, ne nedostaje.

Struga

м-р Разме Кумбароски

СТРУШКИ ВЕЧЕРИ НА ПОЕЗИЈАТА

ЗЛАТО, МОСТОВИ, ЉУБОВ ...

Овогодишните 41^{-та} Струшки вечери на поезијата се одржаа од 21-25 август оваа година во Струга, Градот на поезијата, и уште еднаш го докажаа својот висок континуитет, за вистинската престолнина на поезијата во светот: "Затемнетата муза", беше темата на која расправаше овогодишниот Симпозиум на Струшки вечери на поезијата.

Големиот хрватски поет Славко Михалиќ, беше овогодишниот лауреат и носител на "Златниот венец" на СВП за 2002 година.

Да се стигне во Струга, да се почувствува големиот здив и блик на поетите, да се посети родната куќа на браќата Миладиновци... навистина тоа е големо задоволство и сон на секој минувач, на секој поет, следбеник и посетител на една од најголемите поетски манифестации во светот, како што се Струшки вечери на поезијата. Овогодишните Вечери на поезијата, уште еднаш на чело со

Управниот одбор на СВП, го докажаа својот висок рејтинг и руво, поконкретно кога поезијата и метафората знаат да ги одклучат и зближат и најдалечните пламени срца и сонца на оваа планета. Не

случајно на свеченото отворање на 41^{-та} Струшки вечери на поезијата, министерката за култура на Република Македонија г-ѓа Ганка Самоилова-Цветанова, во својот говор подвлече:

сила на поезијата, многу добро можеше да ја почувствува Република Македонија минатата година кога се соочи со вандализмот, кој што не е својствен на земја во која културните и духовните вредности се поставени на највисок пиедестал".

Од лево на десно: Братислав Ташковски (претседател на Управниот одбор на СВП), Ганка Самоилова-Цветанова (министерка за култура на Македонија), Славко Михалиќ, Слободан Чашуле (министер за надворешни работи на РМ), Паскал Гилевски (писател)

"Денес поезијата, можеби е последниот бастион во одбрана од процесот од глобализацијата. Меѓутоа поезијата има и друга моќ, моќта, да ги зближува луѓето, моќта да гради мостови меѓу нив. Оваа

И навистина овогодишните Вечери на поезијата, пленуваа и восхитуваа како по својот дух, по својата медовина и компатност, а најповеќе по своето празнување и чест, помина со присуство и задоволството на големиот хрватски поет Славко Михалиќ. Неговото доаѓање во Струга, заедно со хрватската делегација Анте Стамаќ и поетесата Џозефина Даутбеговиќ, првичен и достоен дочек им приреди градоначалникот на општина Струга, г-ин Ромео Дербан, како и повеќето писатели од

Струга и републиката. Поезијата, навистина е голема полемика со светот.

На конференцијата за печат, Михалиќ во своето послание им изјави на новинарите: “Тешко е писателот да говори за своите соништа. Мојот сон е овде, во Струга, во Охрид, крај дарбите и даровините на оваа прекрасно Охридско езеро. Но, Струга, јас ја чувствувам уште со самото мое раѓање, бидејќи во Карловац каде што сум роден, крајот се викаше Струга и оттука длабоката племеност, да се почувствува оваа моја Струга на Димитрија и Константин Миладиновци, исто како мојот роден крај. Во Струга, на фестивалот, доаѓам повеќе години и тука стекнав искрени и многу верни пријатели од Македонија и светот, како Гане Тодоровски, Радован Павловски, Матеја Матевски ... и многу други македонски автори кои навистина со своето перо го задолжија светот. Знаете пред 30 години напишав една поема посветена на Охридското езеро и Струга. Таа поема секоја година поинаку ја читам и следам. Постојано ја дополнувам, ја сосидувам, ја воспевам бидејќи таа нема никогаш свој крај, особено кога е во прашањето мојата поетска Струга. Интимно верувам дека преку мојата поезија, успеав и да го изустам ѝ искажам сето тоа што го посакував, што го сонував, што волшебено го воспевав”.

Овогодишните СВП, секако ќе се помнат по многу настани, убавини и пораки на поетите до светот. Плануваше, секако засадувањето на дрвото на Славко Михалиќ, во блескавиот Парк на поезијата во Струга. Пленуваше тука секако и омажот посветен за покојните Ацо Шопов и сенегалскиот поет Леополд Седар Сенгор, добитник на Златниот венец на СВП за 1975 година.

Но тоа не е сè. Овогодишниот Симпозиум на СВП, многу полемички расправаше на својата тртаклезна маса на темата

1962 година, и од тогаш до денес Струга тој ја чувствува како волшебна земја, како најмила земја, како крај каде само поетите модат да го осветлат и запалат големиот оган на пладнето и ноќта. Впрочем, Михалиќ е премногу задоволен и восхитен од ритамот и мелодијата на македонската музика што имаше прилика да ја слуша, а секако најповеќе е задоволен од македонската современа поезија, зашто и поезијата и музиката не модат да опстанат одвоено. Михалиќ веќе педесеттина години се занимава и

пишува поезија. Неговата прва стихозборка со наслов “Камерна музика” во 1954 година издадена во Загреб, го сврте вниманието и на читателите и на критиката. Михалиќ денес е преведен на над повеќе од 25 светски јазици, а има досега издадено триесеттина поетски ракописи.

Струшки вечери на поезијата, не би биле таа вистинска светилка на поетскиот зборденес, до колку не постоеше името на

Славко Михалиќ, настап на свеченото отворање на СВП и “Поетски меридијани”

“Заматената муза”, каде од повеќе толкувачи есеисти и критичари, се искажаа многу интересни толкувања и приоди за постовањето, живеењето и опстанокот на човековата внатрешна муза кај поетот.

Лауреатот Славко Михалиќ, навистина се чувствува дека е голем вљубеник во Македонија, во Охрид, Свети Наум, во Охридското езеро. Тој прв пат дошол во Струга на самото основање на СВП, во далечната

браќата Миладиновци, односно, доколку традиционално пред самото свечено отворање, актерот Мите Грозданов, во блескав сјај не ја изрецитира најубавата македонска лирска песна “Т’га за југ” од Константин Миладинов. Навистина Струга и Вечерите на поезијата пленуваат и восхитуваат со големи свечени Оди и радости за луѓето и со другите програмски содржини, како што се: поетските меридијани, преставу-

вање на современата поезија од Мароко (со присуство на делегација поети од Мароко), потоа поетското пладне во манастирот Света Богородица кај Калишта, посетата на Пештерските фрески и манастири во селото Радожда, полноќниот излет на изворите во Вевчани, поетскиот портрет на Славко Михалиќ во предворјето на манастирот Света

Богородица, неделниот пикник во Свети Наум, како и завршната спектакуларна манифестација МОСТОВИ, која се одржа на мостот на поезијата во Струга и му беше врачен "Златниот венец" на големиот хрватски поет Славко Михалиќ.

И не беше сè тоа. Всушност Струга беше сè: и поезија и музика и љубов и мостови и злато ... Струга беше сè, еден совршен бескрај каде што се допираат и дарбите и срцето и здивот и бескрајните насмевки и јазици меѓу луѓето и цивилизациите.

На крајот како на разделба, Михалиќ ни изусти: "Сум бил на многу светски поетски фестивали, во Холандија, Русија, Канада ... секаде, каде не. Но никаде не ја сретнав поетската Струга. Никаде ја нема нашата Струга. Сите тие фестивали се студени, а Струга е многу топла, блиска, човечка и неразделна. Замислите си, вчера на масата со убавото вино "Т'га за југ", седеме нас седумината: јас Хрват, тој од

Од лево на десно: академик Гане Тодоровски, амбасадор Александар Милошевиќ, др. Веле Смилевски претседател на ДПМ, м-р Разме Кумбароски, секретар на СВП, Џозефина Даутбеговиќ поетеса од Загреб и Никола Кљусев писател.

Конго, оној од Шветска, Грција, Русија, Америка и Македонија. Не се познаваме, но веднаш со виното постанавме многу блиски, многу срдечни и искрени пријатели како да се знаеме еден век. Тоа никаде го нема. Никаде. Само Струга може тоа да го измисли и оствари. Овие добри луѓе, овој крај, овие поубави убавини и кејови".

Последниот ден на манифестацијата, со особена чест и задоволство беше дочекана и заменик-министертката за култура на Република Хрватска госпоѓа Бисерка Цвјетичанин, а севкупниот престој на Славко Михалиќ и хрватската делегација, постојано беше придружен и од амбасадорот на Хрватска во Македонија, господин Александар Милошевиќ. Драги гости ни беа градоначалникот од Гаково Зоран Винковиќ, доградоначалникот Крунослав Филиповиќ и Ивица Мандиќ претседател на Градското веќе. На разделбата која ни беше братска Михалиќ ми рече: "Сакам на увото да ти шепнам, дека овде во Струга, секое утро прекрасно ме будеше крикот на гавраните. Спиев како мало дете. Тоа не сум го доживеал во животот ...". На разделбата му ветив: - Јас ќе напишам една песна посветена за Вас, со наслов "Ме будеа гавраните".

м-р Разме Кумбароски
секретар на СВП

МЕ БУДЕА ГАВРАНИТЕ

(На Славко Михалиќ
лауреатот на СВП-2002)

*Ме будеа гавраните
птичјите довици и извици
среде езерото,
утрата
и рајскиот шир на тишината.
На немуштни јазици
тие ми ја раскадаа сказната и тајната
за принцот Радован¹ и Штитот²
- За Светлото езеро
и Бодјата Огнена топка*

*Ме будат гавраните
шумот
шепотот
престидот на поетите
и чувството: да заспијам сам
како мало дете
среде - граќањето на гавраните*

Разме Кумбароски
Струга 25 08 2002 год.

¹се мисли на поетот Радован Павловски, принц на метафората

²Штитг, наградена стихозборка од Радован Павловски на СВП-2002.

PREGLLEDNA I SADRŽAJNO SKLADNA KNJIGA

Blagoja Jovanovski. **Hrvatsko-makedonski odnosi kroz stoljeća**. Zagreb-Osijek:
Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj, 2002.

Životopis Blagoja Jovanovskog kamen je temeljac na kojem je sagrađen još jedan impresivni dvotračni most između makedonske i hrvatske kulture, ali i drugih ljudskih djelatnosti koje su našle svoje mjesto u njegovoj knjizi sasvim izravnoga naslova: "Hrvatsko-makedonski odnosi kroz stoljeća".

Naime, on je od onih Makedonaca koji su svoju ljubav i odanost podijelili između dviju zemalja odnosno između makedonske očevine ("tatkovina") i hrvatske domovine u koju je doselio 1967. i ostao u njoj do današnjega dana, posvećujući se s izuzetnim entuzijazmom poslovima kojima je unapređivao kulturnu razinu pripadajućih mu okruženja. Rođen je u Bogumili pokraj Velesa, 22. veljače 1939. godine. Poslije završene osnovne škole stekao je zvanje učitelja na skopskoj Učiteljskoj školi (1958), a nedugo potom i diplomu profesora Povijesti jugoslavenskih književnosti i makedonskoga jezika na skopskom Filozofskom fakultetu. Od studentskih se dana zanima novinarstvom i pisanjem zbog čega je polazio i novinarsku školu. U Velesu je radio kao odgojitelj i upravitelj srednjo-školskoga doma, a u Radničkom sveučilištu bio je ru-

kovoditelj centra za obrazovanje odraslih. Hrvatska sredina, tj. čepinsko-osječka, pa zatim slavonsko-baranjska, upoznala ga je prvi put u trećem kvartalu 1967. godine kad se nastanio u Čepinu pokraj Osijeka. Za njim je ostala primjerena i teško nadmašiva karijera ravnatelja čepinskoga Centra za kulturu i osječkoga Radničkoga sveučilišta. Organizirao je preko sedam stotina najrazličitijih kulturnih priredbi (predstavljanja knjiga, razgovora s piscima, koncerata, kazališnih predstava, izložbi itd., itd.), uredio desetak knjiga, a ovoga je trenutka glavni urednik publikacije "Makedonski glas" Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj. Osnivač je i predsjednik Makedonskoga kulturnog društva "Braća Miladinovci" u Osijeku te utemeljitelj i veoma uspješni organizator "Dana makedonske kulture" u Osijeku i "Dana braće Miladinov" u Đakovu. U ovom mandatu obavlja i dužnost potpredsjednika Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj. Za svoj društveni rad u kulturi dobio je više uglednih priznanja i nagrada.

Posebno mjesto i značaj u njegovom curriculumu zauzima rad na Pedagoškom fakultetu u

Osijeku, na kojem od 1983. godine (a to znači gotovo punih dvadeset godina!) predaje makedonski jezik u svojstvu sveučilišnoga predavača.

Na temeljima takve biografije bilo je za očekivati da će se njezin nositelj upustiti u sveobuhvatan prikaz višestoljetnih odnosa između hrvatskoga i makedonskoga naroda u različitim aspektima njihove povijesti u čijem su središtu oni fenomeni koji se danas najčešće imenuju kulturalnim. Taj sveobuhvatni zahvat zahtijevao je primjerenu stručnu i znanstvenu podlogu na kojoj se mogla podići ova knjiga koja u svojih dvadeset i sedam poglavlja tematizira, kao što sami naslovi kazuju, brojne fenomene koji su poredani ovako: "Zajednička etnička jezgra", "Djelo svete Braće", "Samuilovo osvajanje Dubrovnika", "Dragocjenosti pohranjivane u Dubrovniku", "Mihael Summa nadbiskup skopski (1695. - 1777.)", "Hrvati i narodni preporod Makedonaca. Zbornik braće Miladinov", "Strossmayer, Prličev i Šapkarev", "Hrvati i makedonska revolucija", "Jezik, ime i običaji", "Denacionalizacija makedonskog naroda", "Zagreb - centar pokreta", "Zagrebačko

sveučilište i makedonski sveučilištarci", "Racinovi Beli mugri", "Racinovi dodiri s Hrvatskom", "Hrvat prvi rektor", "Zlatno doba makedonske opere", "Pismo Skalovskog Matačiću", "Veze između akademija i sveučilišta", "Makedonistika u Hrvatskoj. Kepeski", "Zajednica Makedonaca u Hrvatskoj", "Hrvati u Makedoniji", "Makedonska crkvena općina", "Makedonci studiraju teologiju i u Osijeku", "Zaslужni Makedonci i Hrvati" i "Veze nikad nisu prekinute". Knjiga je opremljena "Pogovorom", "Bilješkom o autoru" i "Literaturom i izvorima", a ima 148 stranica teksta i ilustracija (naslovnica knjiga, dokumenata, pojedinačnih i grupnih portreta) vezanih uz pojedine tematske cjeline. Na naslovnici knjige su fotografije skulptura Josipa Jurja Strossmayera (koju je prema skici Rudolfa Valdeca izradio akademski kipar iz Osijeka Marijan Sušac) te Dimitrija i Konstantina Miladinova (iz đakovačkoga Spomen muzeja J. J. Strossmayera koji je izradio akademik Tome Serafimovski, a darovalo ga Društvo književnika Makedonije povodom obilježavanja 140. obljetnice Zbornika dvojice prevažnih Stružanina).

Autor u svom obraćanju čitateljima doslovno kaže da nudi "publicističko-kulturnu" odnosno "kulturno-povijesnu knjigu"

u kojoj bi mogli pronaći "kakvu valjanu informaciju", pa ukoliko je doista u njoj i nadu, njegov će cilj biti ostvaren. Može se na samom početku iznijeti tvrdnja da je cilj opravdao uložena intelektualna i financijska sredstva (iz Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske) u ovu knjigu koja

onim što je stručnim i znanstvenim krugovima poznato, a što bi manje upućenima moglo biti zanimljivo otkriće nepoznatoa ili možda potisnutoga u drugi plan sjećanja (kao zaboravljene zalihe znanja). Primjeri takvoga pristupa najbolje se ogledaju u poglavljima o "Samuilovom osvajanju Du-

brovnika", "Dragocjenostima pohranjivanim u Dubrovniku", o skopskom nadbiskupu Mihaelu Summi (1695.-1777.) te tematskom bloku koji se odnosi na makedonski preporod i revolucionarnu djelatnost Georgija Kapčeva u Zagrebu, ali i na poglavlja o "Jeziku, imenu i običajima" ili onom naslovljenom "Denacionalizacija makedonskog naroda" u kojem se Blagoja Jovanovski poziva na povjesničara Stjepana Antoljaka i njegova vrela u vezi s tim pitanjem o kojem je Ivan Meštrović, znameniti hrvatski kipar, na upit "jesu li Makedonci i Bugari ili Srbi", sasvim eksplicitno odgovorio kako "Nisu ni jedno ni drugo, nego Makedonci. Njihov

je govor bliži bugarskom, ali su oni svejedno različiti od Bugara". Upravo u ovakvom i sličnom izboru i upotrebi ključnih citata iz relevantnih književnih, povijesnih i kulturoloških izvora, a integriranih u vlastiti tekst, vidim jednu od kvaliteta njegova načina pisanja koji se odlikuje sažimanjem činjenica i govorenjem o biti problema koji postavlja pred sebe kao zadatak.

na drugačiji način bira i promišlja relativno svima dobro poznate književnopovijesne i kulturalnopovijesne činjenice što povezuju hrvatski i makedonski korpus na tim planovima. Blagoja Jovanovski s pravom mjerom dozira poznate činjenice kojima daje naročita osvjetljenja uvođenjem kakvoga manje poznatoga detalja što mu dozvoljava bavljenje

U "drugom" dijelu knjige nezaobilazni je Racin i njegove nevolje s ondašnjim vlastima povodom izlaska iz tiska zbirke "Beli mugri" (Bijela svanuća, 1939), ali i interes za neke teme koje su dosada bile u drugom planu. To se prvenstveno odnosi na obrađene teme u poglavlju "Zagreb - centar pokreta" u kojem Blagoja Jovanovski komentira apel anonimnog makedonskog autora koji upozorava na međuratnu političku situaciju u svojoj domovini, zalažući se "za političku, ekonomsku i kulturnu samostalnost" i pozivajući se na slogan "Hrvatska Hrvatima, Makedonija Makedoncima" koju je potpisala Hrvatska seljačka stranka na čelu s dr. Vladkom Mačekom. Ovaj prilog zaslužuje opširniju i precizniju obradu iz više aspekata.

Poticajni su tekstovi (u istraživačkom smislu) o makedonskim studentima na Sveučilištu u Zagrebu, ali i o udjelu hrvatskih profesora, znanstvenika i umjetnika u procesu osnivanja i organiziranja Univerziteta u Skoplju. U povijesne zanimljivosti ubraja se podatak da je prvi rektor Univerziteta u Skoplju bio Hrvat prof. dr. Marin Katalinić, inače eksperimentalni fizičar s najboljim referencama, obrazovnim i znanstvenim. Popis je hrvatskih profesora i umjetnika na skopskim fakultetima podulji i doista reprezentativan, kao i onaj u nekim drugim makedonskim kulturnim ustanovama. Dvojicu od njih treba svakako izdvojiti. To je prof. dr. Stjepan Antoljak koji

je otvorio presudne stranice makedonske medievalistike zbog čega je primio Republičku nagradu "11 oktombri" (1970) te bio izabran za vanjskoga člana MANU (1979). Drugi je planetarno poznati dirigent maestro Lovro pl. Matačić kojem se pripisuju sve zasluge za osnivanje Opere Makedonskoga narodnog teatra, ali i filharmonije. Lista glazbenih umjetnika je poduža. Blagoja Jovanovski je veoma upućen u nju i okolnosti u kojima je formirana, kao i odnose između Lovre pl. Matačića i Todora Skalovskog, makedonskog kompozitora, čije pismo upućeno maestru Matačiću citira da bismo vidjeli visoku razinu suradnje i prijateljstva te makedonske zahvalnosti velikanu svjetskih glazbenih pozornica.

U poglavljima "Veze između akademija i sveučilišta", i "Makedonistika u Hrvatskoj. Kepeski." opisano je stanje na područjima koja se prvenstveno odnose na međusveučilišnu suradnju i povijest makedonistike odnosno kroatistike u odgovarajućim sredinama. To je pregledan i informativan opis stanja koje je započeo komentirati pred gotovo dva desetljeća prof. dr. Goran Kalogjera u svojoj knjizi "Hrvatsko-makedonske književne veze", a sada nastavio Blagoja Jovanovski, dodajući nove književnopovijesne i kulturne podatke koji zaokružuju problematiku do ovoga trenutka. Ovaj prilog, kao i oni o "Zajednici Makedonaca u Hrvatskoj", "Makedonskoj crkvenoj općini", "Zaslužnim Makedon-

cima i Hrvatima", nisu dovršeni, kao što nisu dovršeni stručni, znanstveni ili umjetnički opusi nekih od predstavnika pojedinih djelatnosti te pružaju autoru priliku da na njima radi i u budućnosti, dopunjujući i proširujući svoju knjigu a naše spoznaje. U tom segmentu vidim brojne mogućnosti za šire i kompleksnije elaboracije problematike koja je u ovoj knjizi ponuđena na čitanje i raspravu. Ona je u tom svom dijelu izrazito aktualna i poticajna te je možda kakav nukleus budućeg djela koje bi se trebalo baviti isključivo problematikom čiji će tragovi pokazivati budućim generacijama kako su se razvijali i bogatili znakovi plemenitih napora njegovanja hrvatskih i makedonskih odnosa koji su bili oduvijek svjedočanstva međusobnoga razumijevanja i uvažavanja.

Ponavljam: Blagoja je Jovanovski postigao svoj cilj. Predstavio se kao veoma informiran stručnjak koji pregledno iznosi i zaokružuje svoje tematske interese u skladnu cjelinu. Knjiga se odlikuje preciznim navođenjem podataka, logičnim povezivanjem poglavlja, osmišljenim jezičnostilskim iskazima, objektivnim tvrdnjama i zaključcima te otvorenim sadržajima određenoga broja poglavlja koji će se s vremenom i novim činjenicama o hrvatsko-makedonskoj suradnji pojavljivati, a ovaj autor možda će biti i dalje njihov strpljivi i samozatajni sakupljač i vjerodostojni tumač.

U Zagrebu, 11. listopada 2002.

Borislav Pavlovski

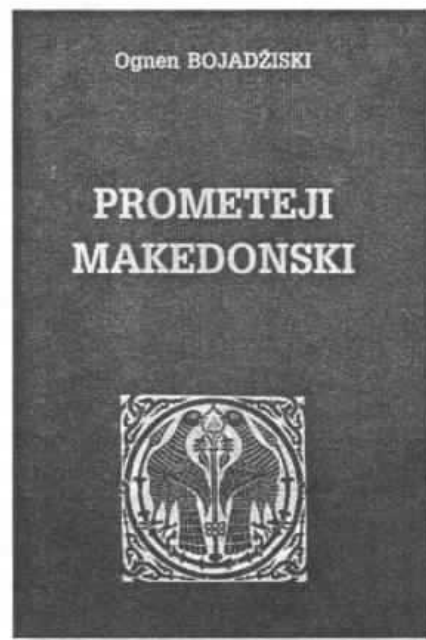
КНИГИ ВО ИЗДАНИЕ НА ЗАЕДНИЦАТА НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

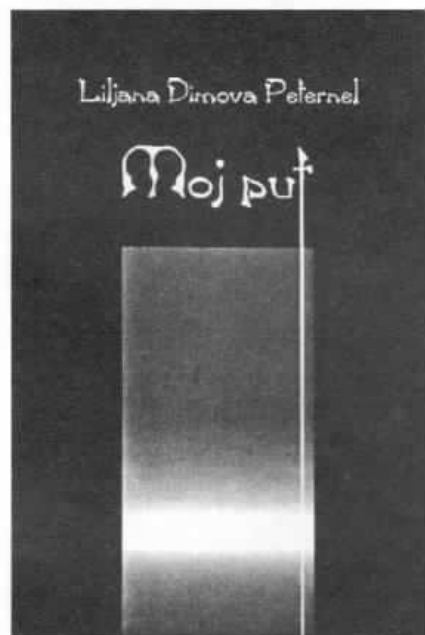
цена: 50,00 кн

цена: 50,00 кн

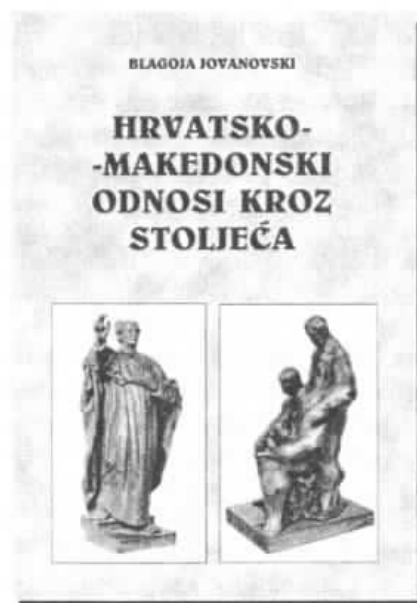
цена: 50,00 кн

цена: 20,00 кн

цена: 50,00 кн

цена: 50,00 кн

Книгите можат да се купат (набават) во Заедницата на Македонците во Република Хрватска, Масарикова 16/1 Загреб и во просториите на македонските културни друштва во Пула, Риека, Загреб, Задар, Сплит и Осиек.

РАЗГОВОР СО МАРИНА АПОСТОЛОВСКА

ПЕТ ГОДИНИ ПОСВЕТЕНИ НА ИСТОРИЈАТА

Марина Апостоловска

Нашата сограѓанка Марина Апостоловска автор е на историографската книга *Стари семејства*, каде пишува за педесет македонски, турски, албански, еврејски и ерменски семејства кои оставиле длабок печат на развојот на Македонија.

При неодамнешното чествување на светите браќа Кирил и Методиј во Загреб, нашата сограѓанка Марина Апостоловска ја промовираше својата книга "Стари семејства", издадена пред три години во Македонија. Поради интересот што кај присутната публика ја предизвика показот на ова издание ја замоливме г-ѓа Апостоловска, по професија дипломиран новинар, за кус разговор.

- **Како се роди идејата за Вашата книга "Стари семејства"?**
- Во таа 1993 година работев како одговорен уредник на месечникот *Жена*. Мојата тогашна директорка, г-ѓа Татјана Копачева, на еден редакциски состанок предложи да се напише репортажа за едно од најстарите македонски семејства - Крангови. Мене тоа ми се допадна и откако ја напишав репортажата и дознав за уште десетици такви семејства предложив да пишувам серија. И така од месец во месец се редаа приказните за најистакнатите семејства на Македонија.
- Беше ли тешко да се дојде до информациите за старите семејства на Македонија?
- Секако. Тие приказни за старите семејства бараа истражувачко новинарство, многу завртени телефони, средби со потомците, проверка на податоците. Најлесно ми беше кога ќе ги соберев сите информации и ќе седнев да го пишувам текстот. Но, бидејќи *Жена* е месечник, имав доволно време за секој број да имам по едно ново семејство.

- **Кој го правеше изборот на семејствата?**
- Јас самата. Нормално, прво ќе истражев за семејството за кое сакам да пишувам, потоа од нивните потомци барав дозвола за објавување на нивната животна приказна, па со оние кои имаат најдобро паметење правев долги разговори, за на крајот да го проверам и потврдам секој добиен историски податок и година. Исто така, внимавав да ги истражам не само најпознатите македонски семејства, туку и турските, албанските, еврејските и ерменските, односно сите оние фамилии кои направиле нешто за просперитетот, културниот развој, образованието и самобитноста на Македонија. Но, за текстот да не изгледа како историска читанка, морав во него да внесам и некои романсиерски финеси, кои ќе ја привлечат читателската публика.
- **А како настана книгата "Стари семејства"?**
- Веќе по првите пет - шест објавени текстови за старите семејства во *Жена*, списанието почна да добива на тираж, како и пофалби за оваа наша серија. Тоа траеше цели пет години додека ги објавував приказните за семејствата. Тогаш еден мој пријател ми рече дека би било добро тие да се отпечатаат во книга. На мене идејата ми се допадна и го почнав макотрпниот пат за изнаоѓање средства за објавување на *Стари семејства*. Како што дотогаш шетах од едно семејство до друго, сега шетах од еден спонзор до друг. Беше тешко, затоа што ретко кој "фрла" пари за книга, но успеав. Печатницата "Гоце Делчев" од Скопје ми пружи најдобар квалитет и најниска цена и... на 5-ти март 1999-та година го имав првиот, од 1000 - от тираж, примерок на книгата во рака. По три дена беше одржано скопското претставување на "Стари семејства", па книгата го продолжи својот пат до читателската публика. Можам да се пофалам дека денес, по три години од објавувањето на книгата, продадени се 900 примероци на книгата. Редок и среќен податок за секој писател, нели?

- **Како се случи загрепската промоција на “Стари семејства”?**
- Бидејќи од неодамна живеам и работам во Загреб, со задоволство ја прифатив понудата на Македонската православна црквена општина “Св. Злата Мегленска” да ја промовирам мојата книга и тоа на денот на сесловенските просветители - Кирил и Методиј. Ме израдува интересот што публиката го прикажа за Стари семејства и што можам ова дело да го прикажам овде во мојата нова татковина, Хрватска.
- **Како Македонците што живеат и работат во Хрватска можат да дојдат до директен контакт со Вашата книга “Стари семејства”?**
- Како што и сами знаете, МПЦО “Св. Злата Мегленска” има една прекрасна идеја - во Загреб да изгради Духовен и културен центар на Македонците. Затоа се договоривме оваа моја книга, по цена од 100 куни, да се продава преку оваа црковна општина, а средствата што ќе се соберат ги наменувам како донација за изградбата на македонскиот црковен дом во Загреб. Знам дека тоа нема да бидат некои големи пари, но исто така сметам дека сите ние

со свои донации треба да се вклучиме за крајна реализација на оваа прекрасна идеја.

- **Планирате ли да направите нова книга за другите познати семејства на Македонија?**
- Во мојата книга се опфатени само педесет истакнати македонски, турски, албански и ерменски семејства, но бројот на тие значајни македонски фамилии секако е многу поголем. Секако, за ново продолжение на една ваква нова книга потребни се уште дополнителни пет по пет работни години, дали за мене, дали за некој друг автор. Сепак, сега кога живеам и работам во Хрватска не ми е туѓа идејата да напишам книга за најзначајните македонски семејства што повеќе години опстојуваат на овие простори. Тоа е моја амбиција и желба, а можностите - секако ишпрувачки и мачни. Но, за тоа во некоја друга прилика. Сега ќе настојувам да најдам спонзорство за мојата следна книга раскази, под наслов “Танго”, која е целосно подготвена и само чека да се испечати. Се разбира и таа ќе биде на македонски, но ќе ја понудам и на хрватската и на македонската читателска публика.
- **На крајот од овој наш разговор, г-ѓо Апостоловска, би Ве запрашал за Вашата професионална активност во Загреб?**
- По 20 години минати во новинарството, каде од соработник прераснав во уредник и филмски критичар, пред една година, пред се поради лични причини, се преселив во Загреб. Така станав дописник за Македонија, односно моите извештаи ги објавува Македонското радио, приватната Телевизија А1, неделникот “Актуел” и двомесечникот “ВишГала”, сите од Скопје. Се трудам да пишувам објективни и издржани текстови, односно да информирам за се она што е актуелно во Хрватска. Воедно, посебно внимание посветувам на активностите на Македонците што живеат и работат во Загреб, бидејќи сметам дека и покрај прекрасните манифестации што ги организира Македонската православна црковна општина и Македонското културно друштво “Крсте Мисирков” за нив во Македонија многу малку се знае. Затоа, често се јавувам во емисијата на Македонското радио, наменета за Македонците што живеат во странство - “Билјана”, каде опширно информирам за она што прават Македонците во Хрватска. Но, бидејќи моја посебна специјалност е филмот, од неодамна почнав да работам и во еминентниот хрватски месечник “Холивуд”, специјализирано издание посветено на домашната и светската кинемографија, па особено задоволство ми причинува повторниот контакт со седмата уметност.

М. Паризоски

СВЕЧЕН КОНЦЕРТ ПО ПОВОД 25-ГОДИШНИНАТА
НА ФОЛКЛОРНИТЕ АМАТЕРИ ОД ЗАГРЕБ

Оро, музика и народна носија

На 22-ри септември 2002-та година во Хрватскиот народен театар (Хрватско народно казалиште) се одржа свечен концерт по повод 25-годишнината на Фолклорните аматери на град Загреб.

Оваа приредба за Македонците кои живеат во Загреб беше посебно значајна затоа што на концертот настапија играорната група "Оро" и музичката "Т'га за југ" на МКД "Крсте Мисирков" од Загреб. Организатор на оваа прослава беше Центарот на хрватската традиционална култура при Народниот универзитет (Народно свеучилиште) Дубрава.

Во програмата учествуваа најуспешни фолклорни изведби

Играорна група "ОРО"

на групи и ансамбли од Загреб со највредните овогодешни музичко-сценски остварувања на 25-тата Смотра на фолклорните аматери од Загреб, одбрани од Стручната комисија за фолклорна дејност. Меѓу петнаестината фолклорни групи на малцинските културни друштва од Загреб, организаторот го одбра нашето културно друштво како единствено и најквалитетно да настапи на овој свечен концерт. Поканата на организаторот и настапот на овој концерт претставува големо признание за успешната работа на нашето друштво и афирмација на македонската фолклорна култура во Хрватска, а посебно во Загреб.

МКД "Крсте Мисирков" на концертот настапи со игри и песни од Повардарјето (ѓевѓелиско-

дојранска околина) во кореографија на Иван Качуров и музичка обработка на Ангел Стојанов. Водители на фолклорната и музичката група беа Вукашин Јовески и Стефко Качуров. Разиграните и распеани играорци облечени во

своите убави македонски носии измамија долготраен аплауз од публиката.

Во поздравниот говор на почетокот на концертот е истакната улогата на фолклорниот аматеризам за развојот на народната култура со игра, музика

Музичката група "Т'га за југ"

и народна носија. Овогодешниот концерт на фолклорните аматери докажа и ја потврди вредноста, а посебно и смислата за дружење на ваков начин, пренесувајќи ја со тоа традиционалната култура како дел на сопствениот идентитет. М. П.

SVIRALI SMO,
PJEVALI SMO,
PLESALI SMO,

SVIRAMO...
PJEVAMO...
PLEŠEMO...

SVIRAT ĆEMO!
PJEVAT ĆEMO!
PLESAT ĆEMO!

Svečani koncert u povodu
25. obljetnice Folklornih amatera
grada Zagreba

Hrvatsko narodno kazalište
Zagreb, 22. rujna 2002.
u 19.30 sati.

МАКЕДОНСКА МУЗИЧКА ВЕЧЕР

“ТАМУ КАДЕ ШТО ВЕЧНО СОНЦЕТО ГРЕЕ, ТАМУ Е МАКЕДОНИЈА”

Во организација на МКД “Илинден” од Риека, на 28^{ми} септември 2002 година во кристалната сала во хотелот “Кварнер” во Опатија, се одржа МАКЕДОНСКА МУЗИЧКА ВЕЧЕР.

Во кристалната сала, позната по одржувањето на фестивалите на забавната музика, беа присутни повеќе од 450 гости. Најмногубројни беа Македонците кои живеат во овој дел на Хрватска, членовите на здруженијата на Македонците од Загреб, Осиек, Пула, Љубљана и други пријатели на Македонците и македонската музика.

Посебни гости кои ја увеличаа оваа забавна вечер беа челниците од жупанијата, градот Риека и Опатија како и неговото високоправосвештенство митрополитот европски г. Горазд со своите соработници кој овие денови ги посетува македонските верници во Истра и во Хрватското Приморје.

Македонската музичка забавна вечер започна со песната “Таму каде што вечно сонцето грее, таму е Македонија” во изведба на познатиот хрватски естраден пеач Дадо Топиќ. Во програмата учествуваше музичкиот состав “Боеми” од Битола кој по трет пат гостува во Риека. Нивната песна и музиката ги разгалија душите и срцата на присутните во салата, и ги дигна на нога да се фатат на оро играјќи и пеејќи македонски и хрватски песни. Повре-

мено со “Боемите” се вклучуваше брачниот дует Селимова-Желчевски, кои беа поканети како гости.

Трпезите беа полни со јадења, а за тоа се потрудија готвачите и келнерите од хотелот кој има традиција повеќе од сто години во угостиелството и туризмот. Беше тоа вистинско задоволство за очите и stomакот.

Весело и разиграно

Врвен настан на вечерта беше извлекувањето на томболските добивки. Бројните спонзори од Риека и Опатија осигураа да се припремат 220 награди, од кои да ги споменеме првите четири: првата награда беше клима-направа, втората - бесплатен престој со вечера во една европска земја за 4 лица, третата - телевизор во боја и четвртата - авионска повратна карта Загреб-Скопје-Загреб. Првата награда ја доби членот на МКД “Илинден” - Велимир Лозановски, а спонзори беа Златко Сабо и Донче Давчев.

За успехот на оваа исклучителна културна манифестација заслужени се многу луѓе кои вложија голем труд, а најзаслужни се, секако, претседателот на МКД “Илинден” - Илија Христовулов, секретарот Цветковски, членовите на Управниот одбор и поединци на друштвото.

Донче Давчев му ја врачува награда на Лозановски Велимир

Се надеваме дека вакви средби ќе бидат организирани и во иднина.

В. Настески

Ловран. По повод на гастроманифестацијата “Денови на македонската кујна” која се одржа во Ловран од 2^{-та} - 15^{-та} септември во 2002-та година, во таверната на ловранскиот хотел “Екцелзиор” беше одржана конференција за печат на која беа изнесени широки информации за дејноста на “Либурнија ривиера хотели”.

тичка соработка меѓу Република Хрватска и Република Македонија. Илија Христовулов најави дека претпријатието “Фершпед” во чиј состав е “Александар Палас” по повод Денот на независноста на Република Македонија, 8^{-ми} септември, во ловранскиот хотел ќе биде организиран прием за деловните партнери од Словенија, Италија, Австрија, Хрватска и

“ДЕНОВИ НА МАКЕДОНСКАТА КУЈНА”

За “ЛРХ” зборуваа директорот Младен Латас и шефот на хотелските операции м-р Оријана Радиќ, а за хотелот “Александар Палас” персоналниот директор Радмила Димчевска. Радмила Димчевска ги запозна присутните дека хотелот “Александар Палас” е изграден пред четири години и е со пет ѕвезди и претставува гордост на скопското хотелство. Хотелот располага со 135 соби, 22 апартмани, конгресна сала со 1500 седишта како и со неколку помали сали. Шефот на хотелската кујна Љупче Гиевски ги запозна присутните со специјалитетите на македонската кујна. На конференцијата зборуваше и Илија Христовулов, претседател на МКД “Илинден” од Риека и претседател на Заедницата на Македонците во Република Хрватска. Беа присутни и членовите на персоналот на хотелот “Александар Палас” како и Михајло Давчевски член на УО на МКД “Илинден” и др.

Ловранските хотелиери во Скопје ќе се претстават од 1^{-ва} - 17^{-та} ноември во 2002-та година во организација на хотелот “Екцелзиор” и хотелот “Александар Палас”, а под називот: “Денови на приморската кујна”.

Овие гастроманифестации преставуваат само почеток на една подолга и поширока стопанска хотелска и турис-

Хотел Александар Палас

Босна и Херцеговина, а ќе бидат присутни и бројни гости, македонски стопанственици и видни претставници. На 28^{-ми} септември во кристалната сала на опатискиот хотел “Кварнер” ќе биде организирана приредба “Македонска забавно - музичка вечер”.

На крајот, претставниците на “Либурнија ривиера хотели” ја претставија посебната хотелско-туристичка есенско-зимска програма на опатиската ривиера и нагласија дека за првите осум месеци во оваа година се реализирани 575 000 туристички ноќевања, односно 2% повеќе од минатогодишниот осуммесечен период.

В. Настески

IZLOŽBA BLAGE PETRESKI

U splitskom *Salonu Galić* u utorak, 13. kolovoza predstavila se splitska slikarica i članica Makedonskog kulturnog društva "Makedonija" u Splitu Blaga Petreski sa svojim najnovijim likovnim radovima - tridesetak akrilika na platnu u različitim dimenzijama. Izložbu je otvorio Željko Marcuiš, povjesničar umjetnosti i kustos zagrebačke Moderne galerije.

Blaga Petreski, slikarica i profesorica likovne kulture rođena je 20. kolovoza 1969. godine u Splitu. Zvanje profesora likovne kulture stekla je 1993. na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih znanosti i odgojnih područja u Splitu. Članica je HULU-a. Do sada je imala šest samostalnih i toliko skupnih izložbi. Sudjelovala je i na šest likovnih kolonija: Kaštelima, Splitu, Varaždinu. Na skupnoj izložbi 1999. godini u osječkom *Salonu Waldinger* dobila je brončano priznanje 3. *Waldingerovog salona*.

Ova najnovija izložba svojevrsna je i autentična slikarska priča s Mediterana iz kojeg crpi inspiraciju svega što se uglavnom nevidljivo rađa i razvija. Objekti Blage Petreski su unatoč apstrakciji živopisni, dinamične tvorbe koje predstavljaju nebrojene mogućnosti kompozicijskih mijenja. Svi njezini radovi zasnivaju se na intenzivnoj igri oblika i boja, na sprezi njihovih odnosa u kojima dominiraju čiste jedre, otvorene, vitalne boje (crvena, ljubičasta, zelena, plava...), da bi kod gledatelja njezinih slika stvorile impresiju, točnije znatiželju što je autorica u svojim naslovima slika željela sugerirati. Obzirom da se radi o slikarici mlade generacije koja je dosad

Blaga Petreski

uglavnom bila poznata po tehnicu slikanja vodenim bojama (gvašu i akvarelu) i sada akrilik bojama na platnu, da se naslutiti da se ova mlada slikarica pokušava osloboditi svih stega jednoga pravca, kako bi bila što jasnija i razumljivija. Uostalom, njezin cilj nije da otkriva svijet, jer na koncu i ne treba uvijek iznova otkrivati jaje, kad je već pronađeno. Njeno je da stvara, a ono što nam autorica nudi nije nitko drugi, već obista Blaga Petreski.

I. Luetić

ОСМИ ДЕНОВИ НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА ВО ОСИЈЕК И ЃАКОВО

Во организација на Македонското културно друштво "Браќа Миладиновци" од Осиек од 19^{ти} до 21^{ми} октомври ќе се одржи традиционална културна манифестација "Осми денови на македонската култура" во Осиек и Ѓаково.

На 19^{ти} октомври во Свечаната сала на Хрватското народно казалиште во Осиек ќе биде претставена книгата "Хрватско-македонските односи низ вековите" (Хрватско-македонски односи кроз stoljeća) од авторот Благоја Јовановски, а навечер во хотелот "Мурса" ќе се одржи "Македонска вечер". На 21^{ми} октомври во Градската библиотека и читална во Ѓаково ќе биде претставена книгата "Хрватско-македонските односи низ вековите".

Поопширно за оваа манифестација ќе ве известиме во наредниот број на списанието "Македонски глас".

C. K.

GRADSKO POGLAVARSTVO
OSIJEK
ZAJEDNICA MAKEDONACA
U REPUBLICI HRVATSKOJ
MAKEDONSKO KULTURNO DRUŠTVO
"BRAĆA MILADINOVCI" OSIJEK

VIII. DANI MAKEDONSKE KULTURE

U OSIJEKU I ĐAKOVU

19. - 21. LISTOPADA 2002.

POZIVNICA I PROGRAM

U ZNAK PRIJATELJSTVA
HRVATSKE I MAKEDONIJE

ПРОЗОРЕЦ КОН ДЕТСТВОТО

На 15 мај оваа година во просториите на домот за возрасни “Доменицо Перголис” во Ровињ, промовирана е книгата детска поезија на поетесата Лидија Димовска под наслов “Искрице радости”. Тоа е дел од поранешниот необјавен опус, дополнет со неколку нови стихотворби, па оваа веќе позната и афирмирана авторка, која за својата работа беше наградена уште далечната 1957 година во Битола, како 12 годишна ученичка во основното училиште “Стив Наумов”, со престижната “Змаева награда” за детско творештво. Таа награда лично и беше врачена од книжевникот Бранко Ќопиќ во Белград.

Тоа беше првото од цела низа признанија, кои следеа на тој план во земјата и странство, но таа беше определена за соработка со дневните весници. Долго време соработувала со Евгенија Шуплинова во Нова Македонија, како и во списанието Радост во Загреб. Нејзините творби често ги илустрирал починалиот уметник Вилко Селан Глиха.

Во целиот долг период на своето творештво, главно беше ориентирана кон овој вид активности, како и

учествување на голем број поетски средби, соработка во книжевните друштва и клубови, без некоја склоност кон објавување на стихозбирки од своите дела. Во последните пет години има објавено три стихозбирки и тоа: 1998 година заедно со поетесата Викториа Цицерон “Трептај души” лирска поезија, 2001 година “Духовна поезија у повојима” дел од нејзиниот поглед кон овој вид поезија.

Без оглед на тоа што првите две книги се мошне добри, со третата стихозбирка, Лидија се најде во својот елемент, детската поезија. Запрашана, дали детската поезија е дел од нејзиниот секојдневен живот, оваа дипломирана правничка веќе 5 години во пензија, одговори: “Секогаш сум живеела во сегашно време со активен и актуелен живот, но одвреме навреме сум го отворала прозорецот кон детството. Кој и да рече дека живее во детското време, тоа само по себе си претставува соодветна мала формација, патолошка појава со која не се постигнува идентитетот. На децата им се приоѓа од своите позиции на возрасен, но притоа се почитува нивниот интегритет на детството, како неповторлив дел од животот. Насто-

јувањата да им се доближи на децата по пат на некоја имитација на што сме сведоци, неретко стануваат тема на критиката, на оваа мошне искрена публика”.

Во некои 97 страници на книгата “Искрице радости” како да се дадени бегли погледи кон нејзиното творештво на хрватски јазик, македонски јазик и наречјата, од што издвојуваме:

НА МОЈАТА МАЈКА

*На починка ме испракаш
со насмевка една блага.
Твојте зборови ме тешат
штом в срце се свие тага.*

*На се добро ти ме учиш.
Да сум вредна и да слушам
Сакаш да сум како тебе
и да имам добра душа.*

*Секогаш ќе бидам добра
ти да не се лутуш, ете
и секогаш ќе те слушам
ти ветува твоје дете.*

ŠTO SVE DJECI TREBA

POD JEDAN:

*Djeci treba malo čistog plavog neba,
I mir više da ne remete,
zrakoplovi što nose smrtonosne terete.*

POD DVA:

*Svi generali svijeta da imaju na umu:
Ne mogu živjeti djeca,
u mračnom i hladnom podrumu.*

POD TRJ:

*Djeca su poput cvijeća,
kome ljubavi treba
Ne trebaju im projektili,
granate i bombe,
da ih tuču s mora, s kopna i s neba.*

Р. Димоски

IZBORNA SKUPŠTINA MPCO
"SVETI NAUM OHRIDSKI" - SPLIT

Predsjednica Lenče Petrovska - Maganjić

Na redovnoj Izornoj skupštini Makedonske pravoslavne crkvene općine "Sveti Naum Ohridski" - Split, za predsjednicu Crkvene općine jednoglasnom odlukom izabrana je dosadašnja zamjenica predsjednice Crkvene općine Lenče Petrovska - Maganjić.

Dosadašnja predsjednica Ivona Musić - Nedelkovska kojoj je po drugi put mandat istekao, izabrana je za počasnu predsjednicu MPCO - Split. Stodvadeset i tri delegata koji su nazočili Skupštini, odali su priznanje dosadašnjoj predsjednici Musić - Nedelkovskoj za njen doprinos u okupljanju makedonskih vjernika u MPCO "Sveti Naum Ohridski" u Splitu, kao i na uspostavljanju dobrih odnosa sa ostalim religijama, društveno-političkim organizacijama na području Splitsko-dalmatinske

županije, sa svim ljudima dobre volje, te posebno sa S p l i t s k o - m a k a r s k o m nadbiskupijom, koja je blagonaklono dozvolila da se zbog neimanja pravoslavne makedonske crkve

u Splitu mogu svi Makedonci crkveni blagdani održavati u katoličkoj crkvi.

Za zamjenika predsjednika Crkvene općine, izabran je dosadašnji dopredsjednik Trajan Stojanovski. Na skupštini su izabrani članovi Uprave crkvene općine: za tajnicu je postavljena Gordana Mančić - Gruevska, crkvenu blagajnu će voditi Sladana Dimčeva - Roguljić, dok je za ekonomu postavljen Viktor Iliev. Predsjednik Nadzornog odbora MPCO - Split Bogoje Likovski.

Skupštinsku odluku treba još da potvrdi mitropolit Europski gospodin Gorazd i blagoslov podjeli arhiepiskop Ohridski i makedonski gospodin Stefan.

I. Luetić

ЕВРОПСКИ ЕКСПЕРТ ПРЕДУПРЕДУВА

МПЦ НЕ СМЕЕ ДА СЕ ПОВЛЕЧЕ

Проблемот на автокефалноста на Македонската православна црква е директно поврзан со признавањето на македонската нација и на името Македонија и затоа МПЦ не би смеела лесно да се повлекува пред СПЦ, предупредува европски експерт.

Според Оливие Шиле, историчар и научен соработник на Институтот за религија и леицизам на бриселскиот Слободен универзитет, тоа глобално би значело чекор назад во однос на признавањето на македон-

ската нација и на името Македонија. Тој смета дека е значајно терминот "македонска" да остане во официјалното име на Црквата. Според овој експерт за православие-то, за МПЦ е важно што побрзо да добие канонски статус меѓу православните цркви и легитимно место на синодите. Решавањето на актуелниот конфликт би довело до нови дискусии во православниот свет.

- Целиот проблем лежи во името Македонија.

Признавањето на автокефалноста минува преку признавањето на нацијата и обратно.

Грците затоа отсекогаш биле остри противници на македонската автокефалност. Ако утре се најде "ново" име за Македонија, Грците ќе ја признаат автокефалноста за неколку месеци. Не сакам да влегувам во шпекулации и не знам дали на овој начин СПЦ се обидува да ги задоволи и Грците - вели Шиле.

P.

Состанок на Управниот одбор на Заедницата на Македонците во РХ.

Кој овде во дворот на "Планинка" во Фужине не играше, кога младите велешани извонредно свиреа.

МЕЃУ ДВА БРОЈА

Оркестарот "Т'га за југ" и играорната група "Оро" при МКД "К. Мисирков" од Загреб.

Музичката секција и пеачката група "Ленка" на МКД "Кочо Рацин" од Пула.

За спомен од прослава на "Илинден" во Осиек. Здравко Даскалов со ќерката.

Тета Вера Тренеска со младите со младите, ни 80 години не ѝ сметаа.

Палење на фестивалскиот огин на Струшки вечери на поезијата.

Прва средба на Михалик во Струга: Ромео Дербан, градоначалник, Разме Кумбаровски, Славко Михалик и Братислав Ташковски.

IZMEĐU DVA BROJA

Славко Михалик го посадува своето дрво во Паркот на поезијата во Струга.

Во кристалната сала на хотелот Кварнер сите играа а "Босмите" од Битола одлично свиреа и пееја.

Ѓорѓи Наумов претседател на Комисијата за односи со верските заедници на владата на РМ говори во Пула.

Митрополит Горазд на верниците во Пула: "Црквата е стол и легимитет на народот."

ЦЕНТРАЛНА НА ИЛИНДЕН

Во организација на Заедницата на Македонците во Република Хрватска и Македонското културно друштво “Илинден” на 3-ти август 2002 година во Горски Котар во местото Фужине се одржа централна прослава на македонскиот национален и верски празник “Илинден”.

Во планинарскиот дом “Планинка” во Фужине прославата ја отворија министерот советник на Амбасадата на Република

Беше забавно, се играше, разговараше, али некои од постарите и во картите си го исполнија задоволството. Лазо, Серафин, Коста и Иван во прв план.

Македонија д-р Томе Батковски и претседателот на Заедницата на Македонците во Република Хрватска Илија Христовулов. Во културно-забавната програма земаа учество фолклорниот ансамбл “ВИЛА ЗОРА” од Велес, фолклорната група “Илинденки” при МКД “Илинден” од Риека, како и брачниот дует Селимова-Желчевски и др.

Преку тристотини гости уживаа во ова планинско туристичко место во срцето на Горски Котар - Фужине. Место со две езерца, прекрасен поглед, свеж воздух и со долго туристичко-рекреативна традиција. Да спомнеме дека на прославата беа присутни и членовите на МКД “Браќа Миладиновци” од Осиек, МКД “Кочо Рацин” од Пула, МКД

Сите играа, а како и не, дуетот Желчевски-Селимова на задоволство на сите беа извонредни.

Многу гости, пред казанот голем ред, али на крајот сите задоволни.

“Крсте Мисирков” од Загреб, а се приклучија и извидници од Загреб и Република Ирска кои престојуваа во домот “Планинка”. Секако треба да ги споменеме и домаќините од домот “Планинка” Хрвоје Маричиќ со својот персонал и сопружниците од далечната Јапонија од градот Кавасаки пријател на градот Риека.

В. Настески

Младите фолклористи од Велес потполно ја исполнија програмата на задоволство на гостите.

МАКЕДОНСКО КУЛТУРНО ДРУШТВО "КРСТЕ МИСИРКОВ"

ИЛИНДЕНСКИ ПИКНИК 2002

Летните горештини не потсетуваа дека е време да се појде на годишен одмор или да се појде во Македонија - со своите, Илинден да се прослави.

Активистите во нашето друштво вака не резмислуваа веќе десетина години. Во екот на годишните одмори доаѓаа да ја исполнат обврската за достоинствено одбележување на најзначајниот празник на македонскиот народ - Илинден. Останувајќи верни на традицијата местото на прославата беше познатото гратче Самобор каде што Македонците топло се пречекувани со години. Оваа година во чест на празникот "Илинденскиот пикник" беше организиран на 27-ми јули 2002 година.

На манифестацијата ИЛИНДЕНСКИ ПИКНИК 2002 беа повикани и пристигнаа повеќе уважени гости меѓу кои беа и

претставникот на Амбасадата на Република Македонија проф. д-р Томе Батковски со сопругата, советничката во Уредот за национални малцинства во Владата на Република Хрватска, госпоѓата Бахрија Сејфиќ, заменикот на градоначелникот на град Самобор, господинот Маријан Лукшиќ, претседателката на "Хрватско-македонското друштво на пријателство" госпоѓата Јудита Реј Худечек, секретарот на МПЦО "Св. Злата Мегленска" господинот Томислав Грујовски, а во име на друштвото ги пречека претседателот Иван Качуров.

Поканетите гости им се обратија на присутните со пригодни поздравни зборови, честитајќи ни го притоа празникот. Протоколарниот дел од манифестацијат се одвиваше пред бистата на Кочо Рацин, една од значајните алки на современите македонско-

хрватски културни врски. По полагањето цвеќе на бистата на прерано загинатиот македонски поет, беше посетена посебно за оваа прилика поставената изложба во Градскиот музеј. Дружењето продолжи во просторот на ресторанот Лавица. Се поведе македонското оро и се запеаја познати македонски и хрватски песни. Во таа атмосфера беа поделени повеќе од двестотини порции грав.

Скромната овогодишна манифестација во Самобор продолжи на 3^{ти} август во Фужине заедно со Македонците од Пула и Ријека. На овој прекрасен излет се упатија повеќе од четириесетина членови на МКД "Крсте Мисирков" кои беа дочекани со културно-уметничка програма во изведба на КУД од Велес и домашното МКД "Илинден" од Ријека.

В. Јовески

U ORGANIZACIJI KULTURNOG DRUŠTVA "BRAĆA MILADINOVCI"

Makedonci proslavili Ilinden

U četvrtak, 1. kolovoza, pripadnici makedonske manjine u Osijeku proslavili su blagdan Ilinden - spomen na 2. kolovoza 1903. godine, kada su njihovi preci ustali protiv turskog ropstva.

Proslavu je organiziralo Makedonsko kulturno društvo "Braća Miladinovci", a predstavljen je novi list "Makedonski glas", autora Blagoja Jovanovskog, predsjednika Društva. Nakon uvodnog govora i pozdrava na makedonskom jeziku, slavlje je nastavljeno uz tradicionalne pjesme i jela.

U razgovoru s Blagojem Jovanovskim doznali smo da Društvo "Braća Miladinovci" ima 300 članova te iako u Osijeku djeluje već osam godina, još nema svoje prostorije.

K. J.

NA JEDNOM IZLETU U RADMANOVIM MLINICAMA

Makedonci u Splitsko - dalmatinskoj županiji proslavili nacionalni praznik

U poznatom izletištu Radmanovim mlinicama na ušću rijeke Cetine pokraj Omiša u subotu, 3. kolovoza održana je za Splitsko-dalmatinsku županiju tradicionalna

organizatorica ove kulturne manifestacije Ksenija Lazareva - Juranović.

Glavni pokrovitelj kulturne manifestacije u Radmanovim

mlinicama gradonačelnik Omiša Ivan Škaričić, je čestitao praznik - Ilinden, te za sve nazočne priredio ručak. Razmjenjeni su i pokloni. Gradonačelnik je Društvu poklonio sliku Omiša, a MKD u ime zahvale za sve što je Poglavarstvo grada Omiša u proteklih jedanaest godina od postojanja učinilo za Društvo,

poklonilo je gradonačelniku umjetničku sliku rad slikarice Lenče Petrovske - Maganjić. I ove godine, nije se mogla zamisliti svečanost, bez velikog prijatelja Makedonaca i člana MKD "Makedonija" Split pjesnika Milivoja Andrića, koji je posebnim pjesničkim nadahnućem u recitalu pozdravio nazočne i otpjevao posvećenu

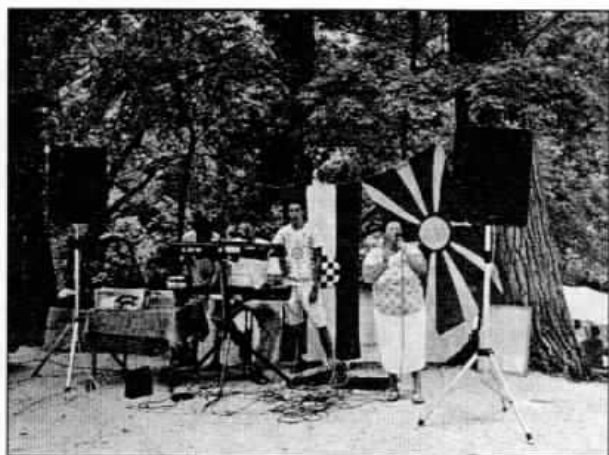

Vesna Ilieva

pjesmu makedonskom nacionalnom prazniku - Ilindenu...

Zabavni dio programa protekao je u znaku dvije grupe po šest plesačica koje su se neizmjenično smjenjivale, te četiri mlade žene iz folklorne sekcije koje su uz pratnju orkestra Edi Hodžića i Ace Zubanovića (klarinet) pjevale i izvodile makedonske plesove. Slavilo se od ranih jutarnjih sati do kasno u noć. Bilo je to još jedno nezaboravno druženje Makedonaca, kojima su se pridružili i brojni uzvanici grada Omiša, Splita i Županije.

I. Luetić

Ksenija Lazareva-Juranović pjeva u Radmanovim mlinicama

centralna proslava najvećeg makedonskog nacionalnog i vjerskog blagdana - Ilindena, kojega je organiziralo Makedonsko kulturno društvo "Makedonija" Split.

Proslavu je nakon hrvatske i makedonske himne otvorila podpredsjednica MPCO "Sv. Naum Ohridski" Lenče Petrovska - Maganjić. A u ime društva, Ilinden je svim pripadnicima makedonske nacionalne manjine u Splitsko-dalmatinskoj županiji čestitao počasni predsjednik MKD "Makedonija" Todor Damjanov. Nazočne su još pozdravili i prigodno slovo održali predsjednica MKD Vesna Ilieva, te tajnica MPCO i glavna

Radmanove mlinice - Ilinden 2002.

Лена Гапиќ говори за свадбените обичаите

Оркестарот "Седум осмини"

Во очекување на свечаноста

МАКЕДОНСКИ СВАДБЕНИ ОБИЧАИ

“ЧЕРЕШНА СЕ ОД КОРЕН КОРНЕСЕ, МОМА СЕ ОД МАЈКА ДЕЛЕСЕ”...

Во организација на Хрватското-македонско друштво од Загреб на 25^{ти} Октомври 2002 година во ресторанот “Хорок” во Загреб се одржа манифестација “Македонска свадба”. Беа претставени македонските свадбени обичаи со пригодни песни и ора во изведба на женската вокална група “Езерки” и оркестарот “Седум осмини”. За македонските свадбени обичаи зборуваа проф. Јудита Рели Худечек и Лена Гапиќ.

Манифестацијата “Македонска свадба” започна весело и разиграно со традиционалната македонска свадбена песна “Черешна се од корен корнеше, мома се од мајка делесе”.

Со овие македонски свадбени обичаи Хрватското-македонско друштво ја започна успешно новата сезона на дружења и презентација на македонските народни обичаи.

Р.

Sv. Kliment

Sv. Kliment nakon pet stoljeća vratio se u svoj vječni dom

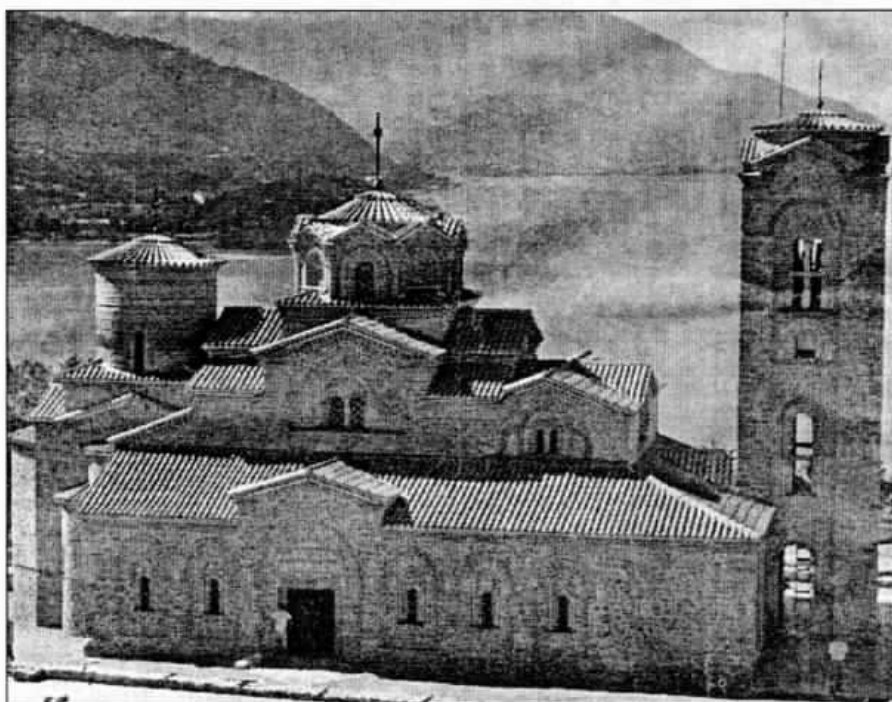
Veličanstvenom procesijom 12. kolovoza 2002. godine u Ohridu je posvećen obnovljeni manastir Svetog Klimenta i Pantelejmona.

Obnovljeni manastir posvetio je arhiepiskop g.g. Stefan, poglavar MPC, zajedno s arhijerejima Sinoda Makedonska pravoslavne crkve, a uz nazočnost nekoliko desetina tisuća građana, kao i državnog vrha i predsjednika Republike Makedonije Borisa Trajkovskog, predsjednika Sobraanja Stojana Andonova i premijera Ljubča Georgijevskog, kao i više ministara i predstavnika političkog, kulturnog i javnog života Makedonije.

Obnovljeni manastir Sv. Pantelejmon na Plaošniku u Ohridu predan je MPC-u. S Liturgijskom povorkom mošti svetog Klimenta Ohridskog iz crkve Sv. Bogorodice - Perivelepta prenešene su u Plaoški manastir. Tako je Sv. Kliment Ohridski, nakon pet stoljeća, vraćen u svoj vječni dom.

Obnovljeni manastir Sv. Klimenta i Pantelejmona izgrađen je na temeljima starih crkava rano-kršćanske retobrodne bazilike jedne troliske crkve koju je obnovio Sv. Kliment na dograđenoj svetoklimentovoj crkvi iz 13. i 14. stoljeća, i na ostatcima Sultan - Mohamedove

džamije. Više od četiri stoljeća, najstariji slavenski manastir Sv. Pantelejmon, bio je sakriven ispod zemlje i ispod ostataka Sultan - Mohamedove džamije koja je bila sagrađena na temeljima Klimentovog svetišta koje je bilo porušeno u vrijeme dolaska Turaka u Makedoniju.

Manastir "Sv. Kliment i Pantelejmon"

Narodno predanje da se na Plaošniku nalaze Klimentova crkva i njegova grobnica, bilo je potvrđeno nakon prvih arheoloških iskopanja 1943. godine, kada je prof. Dimče Koco otkrio temelje Klimentove crkve i u isto vrijeme i grobnicu Sv. Klimenta Ohridskog. Potvrde prvih istraživanja ima nakon iskopanja 1965. - 1967. godine.

Na osnovi žitije arhiepiskopa Teofilakta o Klimentu Ohridskom, veliki svetac je svojim rukama napravio ovu grobnicu i

daje ogromnu civilizacijsku dimenziju. Tu je Sv. Kliment Ohridski prvi književnik među makedonskim slavenima. Sastavljao je svoje književne radove, između kojih su "Pofalnoto slovo za Kiril", remek-djelo srednjovjekovne slavenske književnosti.

Baš ovaj veliki trg i baš ovi mozaici, objašnjavaju mnoge povijesne enigme. Zašto je titula Justinijana Prima (535. god.) uvijek stajala s našom arhiepiskopijom. Tu spada još jedna

svetca, koji je u 9. stoljeću došao ovdje, na najsvetije mjesto, pobijediti i postati prvi slavenski episkop....

"Danas smo posvetili crkvu, možda najljepšu, ne samo u Ohridu i Makedoniji, nego i šire na Balkanu", rekao je na Plaošniku u Ohridu premijer Republike Makedonije, Ljubčo Georgijevski. On je još dodao da za nepriznavanje MPC od strane sestrinskih pravoslavnih crkava, baš tu leže materijalni dokazi za Justijana Prima, za Ohridsku

Arhijerej na čelu s poglavarom MPC Stefanom prilikom posvećenja manastira

u nju je bio sahranjen 916. godine. Manastir Sv. Kliment, sagrađen je 893. godine i posvetio ga Sv. Pantelejmonu, mučeniku i svetcu trećeg stoljeća koji je bio zaštitnik zdravlja.

Činjenica je da je na Plaošniku djelovala poznata Ohridska škola, početno žarište slavenske pismenosti i kulture, ovom mjestu

povijesna dilema o kojoj su nas generacijama učili da je sveti Kliment došao u najzapuštenije mjesto u tadašnjoj Bizantijskoj imperiji. Ne - vidimo da je došao u najsvetije mjesto, poslije Konstantinopola.

Baš ova veličina na ovom prostoru, povećava težinu svetog Klimenta, čovjeka prosvetitelja i

arhiepiskopiju i za MPC, kao nasljednicu prve slavenske svetoklimentove arhiepiskopije. Premijer Ljubčo Georgijevski obećao je da će se arheološka istraživanja na ovom prostoru nastaviti i da će se cijelo područje urbano spojiti sa Samuilovom tvrđavom.

B. J.

U RIJECI BORAVI DELEGACIJA MAKEDONSKE PRAVOSLAVNE CRKVE

Osniva se Makedonska crkvena općina

U delegaciji koja je gost Riječke nadbiskupije nalaze se mitropolit europski, gospodin Gorazd, dr. Jovan Belčevski i đakon Bojan, koji su najavili da će buduća crkvena općina biti most kulture, bratoljublja i kristoljublja među narodima

Suradnja MPC-a i Riječke nadbiskupije – Ilija Hristodulov, Stanko Dodig, gospodin Gorazd, Jovan Belčevski, đakon Bojan i Dinko Popović

RIJEKA – Delegacija Makedonske pravoslavne crkve (MPC) s mitropolitom europskim, gospodinom Gorazdom na čelu, boravi ovih dana u Hrvatskoj – prvo je boravila u Puli, a posljednjih dana je u gradu Rijeci, gdje joj je domaćin Riječka nadbiskupija te Makedonsko kulturno društvo »Ilinden« iz Rijeke. Ovim posjetom visokog izaslanstva MPC-a počinje i osnivanje Makedonske crkvene općine u Rijeci, koja će, prema riječima gospodina Gorazda, biti most kulture, bratoljublja i kristoljublja među narodima.

Mitropolit Gorazd te dr. teologije Jovan Belčevski i đakon Bojan jučer su od članova riječkog Ekumenskog odbora – katoličkih svećenika msgr. Dinka Popovića i fra Stanka Dodiga – bili ugošćeni u Kapucinskom samostanu u Rijeci, gdje članovi ove Crkve i inače imaju duhovnu skrb, te održali konferenciju za novinare izvijestivši o svrsi i povodu svog posjeta Hrvatskoj. Zahvaljujući na gostoprimstvu svojim domaćinima u Rijeci – Riječkoj nadbiskupiji i nadbiskupu dr.

Ivanu Devčiću, riječkoj Teologiji te riječkom dekanu i kapucinskom gvardijanu fra Stanku Dodigu – mitropolit Gorazd je prenio pozdrave poglavara MPC-a, arhiepiskopa ohridskog i makedonskog, gospodina Stefana. Rekao je da u Europi MPC ima 27 crkvenih općina, te da visoki predstavnici ove Crkve svake godine posjećuju pojedine crkvene općine, a čineći to ove godine u Hrvatskoj žele poduprijeti osnivanje općine u Rijeci, kao ustanove koja će, u sklopu »Ilindena«, uz ostalo brinuti za makedonsku kulturnu baštinu, jezik te duhovne potrebe vjernika.

»Osnivanje Makedonske crkvene općine u Rijeci, na čijem području i u okolici već 40-ak godina živi velik broj Makedonaca, je u tijeku«, rekao je mitropolit Gorazd, izražavajući zahvalnost i potporu nastojanjima predsjednika Zajednice Makedonaca u Hrvatskoj i predsjedniku riječkog »Ilindena« Iliji Hristodulovu. Jedan od ciljeva posjeta ove delegacije Hrvatskoj je želja da se prezentira, rečeno je, istinska stvarnost MPC-

a. Govoreći o tome dr. Belčevski je naglasio da je današnja MPC istovjetna nekadašnjoj Ohridskoj arhiepiskopiji, čije je djelovanje spriječeno 1767. godine. »Punih 200 godina na veliku žalost makedonskog naroda i tih prostora takoreći se ostalo bez službene Crkve, no crkveni život nije stao, a makedonski se narod uvijek borio za svoju Crkvu – zato da obnovi svoju Ohridsku arhiepiskopiju. Samo za dio makedonskog naroda, koji živi na području današnje Re-

publike Makedonije stvorili su se uvjeti za obnavljanje i produžetak života Ohridske arhiepiskopije tijekom Drugog svjetskog rata, kada je osnovan i inicijativni odbor za organizaciju MPC-a. Taj je odbor vodio cjelokupni crkveni život do 1958. godine kada je obnovljena Ohridska arhiepiskopija, da bi 1967., točno 200 godina nakon ukinuća, MPC bila proglašena autokefalnom i kao takva je i danas«, poručio je dr. Belčevski.

Mirjana GRCE

Sutra bogoslužba u crkvi Sv. Sebastijana

Ilija Hristodulov je na jučerašnjem skupu zahvalio Riječkoj nadbiskupiji za zajedničko življenje ekumenizma, svesrdnu suradnju i redovito ustupanje riječke crkve Sv. Sebastijana u Starom gradu za bogoslužja, rekavši da su sazreli uvjeti za osnivanje Makedonske crkvene općine u Rijeci. Najavio je da će danas u 18.30 sati dr. Belčevski u prostorijama »Ilindena« u Rijeci, Studentska ulica 4, održati predavanje »Crkveni život makedonskog naroda kroz povijest«, a da će 27. rujna u 18.30 sati u crkvi Sv. Sebastijana mitropolit Gorazd služiti svetu bogoslužbu u povodu predstojećeg blagdana MPC-a – Krstov den, odnosno Dana križa. U opatijskom hotelu »Kristal« će 28. rujna, najavio je Hristodulov, u povodu 10 godina postojanja i uspješnog rada »Ilindena«, biti održano druženje i makedonska glazbeno-zabavna večer.

Метрополитот Европски г. Горазд врши света богослужба во црквата св. Себастијан и Флоријан

КРСТОВДЕН

денот кога е пронајден закопаниот крст во близината на Ерузалем.

Претходниот ден (на 27^{-ми} септември 2002 година), проф. д-р Белчевски одржа предавање во просториите на МКД "Илинден" во Риека за православните верници и членовите на друштвото под наслов: "Црквениот живот на македонскиот народ низ историјата".

Предавањето беше попратено со голем интерес а присутните поставуваа и дополнителни прашања на проф. д-р Белчевски.

В. Настески

Службениот поход на владиката г. Горазд е искористен за многу активности и средби со православните верници, со црквените великодостојници од католичката црква, како и средби меѓу семејства на кои им ги посвети нивните домови. Претстојот на владиката на Крстовден е искористен да се одржи света богослужба за православните верници во црквата св. Себастијан и Флоријан во Стари град во Риека. Црквата е мала (за околу 70-80 верници) кои во последниве години католичките црквени власти ни ја ставаат на користење за наши потреби.

Владиката митрополит европски господин Горазд во пратка на секретарот факотот Бојан и проф. д-р Јован Белчевски во поменатата црква одржа света богослужба. Владиката после богослужбата им се обрати

на верниците и со неколку збора ја претстави положбата на Православната црква низ вековите од постанокот до денес, како и причината зошто се слави Крстовден т.е.

Mitropolit Gorazd posjetio Rijeku

■ RIEKA - Crkvena delegacija iz Makedonije s mitropolitom evropskim gospodinom Gorazdom posjetila je jučer Riječku nadbiskupiju. - Ova je godina za nas jubilarna jer Makedonska pravoslavna crkva u Ohridu slavi 35 godina postojanja - rekao je mitropolit Gorazd, dodajući kako je zahvalan pomoći koju Društvu Makedonaca pruža ova nadbiskupija. (I. K.)

Пето годишната Марта за време на крштевката

Семејството Делчеви дознавајќи за службениот предстој на митрополитот европски г. Горазд, во подрачјето на Истра и Хрватско Приморие, го замоли владиката г. Горазд да им ги крсти некрстените деца од синот Билјан.

Крштевката беше договорена за 21 септември во капуцинската црква св. Госпе Лурдска од Риека. Во семејството Делчеви, особено кај мајката Маја и таткото Билјан завлада мала паника, но сè брзо беше спремено и на договорениот ден во црквата се крстени петгодишната Марта и девет месечниот

ПРВА КРШТЕВКА ВО РИЕКА

ИСПОЛНЕТА ЖЕЛБА

Давид, во присуство на многубројните роднини, пријатели и членови на МКД "Илинден".

Давид и Марта се крстени со обред капење во крстелницата и помазање, бидејќи како ни рече проф. д-р Јован Белчевски кај Македонската православна црква крстењето и каризмата се обединети а овој обред стрижење на косичка на децата е поврзница со Светото Тројство.

Ако се реализира предлогот за основање на ПЦО во Риека веруваме дека ќе се создадат услови за почести црквени обреди и богослужби. Голема благодарност му упатуваме на митрополитот европски г. Горазд за неговата посета и духовната проповед кој не задолжи повеќе да се заложиме за што поскоро да основаме ПЦО во Риека.

В. Настески

Митрополитот ги крсти Давид и Марта

СРЕДБИ И РАЗГОВОРИ

За време на тродневниот престој во Пула и Истра, митрополитот на Европа за Македонската православна црква неговото високопреосвештенство господин Горазд со своите соработници, како и делегацијата на Владата на Република Македонија, предводена од претседателот на комисијата за односи со верските заедници господин Ѓорѓи Наумов, во времето од 20-ти до 23-ти септември во Пула и Истра, а потоа во Риека и Загреб имаа голем број непосредни средби и мошне значителни разговори со голем број духовни, световни должносници од Католичката црква, градот и жупанијата.

Првата таква средба беше во манастирот "Св. Фрањо Асишки" во кој Гвардијанот фра Људевит Марачиќ со своите редовници ја пречека и угости делегацијата на Македонската православна црква од Скопје, предводена од митрополитот Горазд. По остварената средба во клубот на МКД "Кочо Рацин" се најде малку време за запознавање со домаќините. Така изутрината пред почетокот на свечената литургија по повод Рождеството на Пресветата Богородица се најдоа со своите домаќини и заедно ја подготвија црквата "Свети Фрањо"

за овој голем настан. Во текот на починките темите беа разновидни, но истовремено препознатливи и блиски.

Наредниот ден во недела на 22-ри септември 2002 година, поречко-пулскиот бискуп госп. Иван Милован ги прими обете македонски делегации. Во срдечниот разговор во бискупскиот двор во

се подобруваат и пополнуваат со нови пристапи и облици на подобрувањето на севкупната положба по тој план.

По исцрпувањето на работниот дел од средбата, во пријатен пријателски разговор поречко-пулскиот бискуп госп. Иван Милован потврди дека бил во Македонија, ги

Размена на подароци меѓу д-р. Тулио Перси и митрополитот Горазд

Католичката црква "Св. Павле" во Пула, се разгледуваа повеќето прашања од заеднички интерес на духовниот живот на Македонците во Истра. Притоа се заклучи дека се настојува во изнаоѓањето најсоодветни решенија, во рамките на, засега малечките и недостатни можности, кои од ден на ден

видел преубавите цркви и манастири, што го воодушевеле. Разговорот ќе потраеше многу повеќе, да не беше тој ден причесната миса во Медулин, на која требаше бискупот да стигне; затоа беа договорени натамошни тесни соработки.

Првиот работен ден понеделник 23-ти септември

2002, беше во знак на работните обврски. Делегацијата на Владината конференција за однос со верските заедници во Република Македонија, предводена од претседателот Ѓорѓи Наумов и духовната на Македонската православна црква, предводена од митрополитот европски господин Горазд тоа утро беа примени во Градската палата од доградоначалникот на Пула проф. д-р. Tulio Perssi, мошне популарен меѓу Македонците во Пула и Истра.

Чест посетител на јубиларните “Македонски ноќи” еднаш изјави: “Кој не се дружи со вас, не знае што губи. Мене овде меѓу вас, животот ми стана поубав, бречиси подолг за една година”. Како овој цитат беше вовед во приемот и сериозните разговори што уследија, се чувствуваше пријатна опуштеност, во кој доградоначалникот не само што го потврди цитатот, туку и додаде: “Нашите Македонци се мошне пријатни сограѓани и пријатели, вредни и работливи, со низа предлози, решенија и иницијативи; затоа секогаш сум спремен да им помогнам во рамките на своите можности. Од овие средби, човек станува љубопитен. Сум слушал многу за Македонија, читал и гледал низ филмовите и телевизацијата, но за жал морам да признаам, дека до сега не сум бил. Збратувањето со Велес, ми дава одредени изгледи и тоа да го сторам”, рече доградоначалникот проф. д-р

Tulio Perssi. Во своето излагање претседателот на Владината комисијата за донос со верските заедници на Република Македонија, Ѓорѓи Наумов истакна, дека е запознат со животот и местото на Македонците во Пула и Истра каде се соживеале со домашното население, што е мошне добро. Дека имаат поддршка од локалната самоуправа и органите на

Климентовиот храм неодамна изграден на Плаошник и 76 метра високиот Милениумски Крст на Водно со кој Македонија станува препознатлива во светот како христијанска земја.

За одредени решенија на духовниот живот во Пула и Истра зборуваше митрополитот европски господин Горазд, истакнувајќи ја претприемчивоста на Католичка-

Поздравни говори на учесниците

власта, па дури уживаат одредени симпатии како во случајов, но Македонија некогаш и сега, тоа треба да се види. Така уследи поканата доградоначалникот проф. д-р Tulio Perssi да ја посети Македонија. Тој ја прифати со нескриена радост.

Во своето излагање Ѓорѓи Наумов даде еден впечатлив преглед на Македонија, како земја на природни убавини, но и големи човечки дела и дострели. Притоа зборуваше за Св.

та црква. Поречко-пулскиот бискуп Иван Милован рече дека пулските фратри од редот Свети Фрањо Асишки, кои веќе шеста година овозможуваат на Македонците богослужба во својата преубава црква, сега и својот дом го делат со нас.

Делегациите ги посетија островите Бриони, а во 17 часот ја продолжија својата мисија во натамошните средби и разговори во Риека и Загреб.

Р. Думовски

ИСТОРИЈА НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

ПОЈАВА НА ХРИСТИЈАНСТВОТО ВО МАКЕДОНИЈА

(втор дел)

Татко му го пратил во Цариград да го продолжи образованието во императорската Магнаварска школа, каде освен богословските науки ги изучувал предметите граматика, аритметика, географија, астрономија, музика, поезија, реторика и дијалектика (елинска и христијанска). Покрај богословските и филозофските науки, Константин учел и јазици: латински, еврејски и сиријски. Меѓу неговите професори биле и двајцата најучени луѓе во IX век: Лав, познат математичар и филозоф, инаку бивши солунски митрополит, и Фотиј, најголем политичар и вешт дипломат, кој двапати го држел патријаршискиот престол. По завршувањето на Магнаварската школа, Константин бил назначен за библиотекар во Патријаршијата при црквата “Св. Софија”, а оттаму бил назначен за професор по филозофија во школата. Тогаш го добил и името Константин филозоф.

За постариот брат Методиј се споменува дека се здобил со образование и се посветил на државна служба. Нему му препишуваат христијански морални квалитети како и државнички способ-

ности. Изворот “Панонски легенди” известува дека Методиј бил назначен за управник на “Словенското кнежевство” во Брегалничката област и ја истакнува неговата чистота, сесрдност и светост. Како управител освен политичката функција Методиј се залагал да ги отргне македонските Словени од старата вера и да ги присоедини кон христијанската црква. Во таа мисионерска дејност му помагале македонски мисионери, а повремено и неговиот брат Константин.

Во “Краткото житие Константиново” пишува за мисионерската дејност на Константин меѓу македонските Словени по реката Брегалница, каде неговиот брат Методиј бил управител. Таму ја проповедал христијанската вера и крстил 54000 души, им составил азбука и напишал книги на словенски јазик. Со братот Методиј го превеле Божественото писание (Стар и Нов Завет) од грчки на словенски јазик. За нивната мисионерска дејност, за создавањето на словенската азбука и за преведувањето на свештените книги конкретно сведочи нивниот ученик св. Климент Охридски во “Пофалбата на Кирил и Методиј”. За

точно време и место за оваа дејност на браќата Кирил и Методиј пишува Церноризец Храбар кој вели дека тоа било во 855 г. во манастирот Полихрон, каде престојувале 10 години подготвувајќи се за мисионерска и просветна дејност меѓу словенските народи. Тие посебно ја истакнувале важноста на проповедувањето на разбирлив, а не на грчки неразбирлив јазик. Св. Кирил го цитира апостолот Павле, дека е подобро да се кажат пет збора на разбирлив јазик отколку голем број неразбирливи зборови.

Со оглед на ширината на своите знаења и на генијалната лингвистичка способност Св. Кирил бил определен од страна на патријархот Фотиј за мисионер во Хазарското царство (се простирало од Касписко до Аралско море, па до северен Кавказ, а се граничело и со Киевска Русија), населено од племиња со различен етнички состав и со бројни словенски племиња, да ја пропагира христијанската вера и византиската култура. Во таа мисионерска дејност му помагал и братот Св. Методиј кој подобро го познавал словенскиот јазик. Постигнале голем успех во покрстувањето на тамошното разновидно население, меѓу кое и руското.

Кон средината на 861 г. Св. Браќа се вратиле во Цариград каде поднеле извештај на византискиот цар за успешно извршената мисија.

Подоцна тој извештај Св. Методиј го превел на словенски јазик за да им служи како четиво на покрстените млади Словени.

Во 862-та г. моравскиот кнез Растислав побарал од Цариград мисионери за својата земја со цел да се истисне влијанието на франкаскиот клер и заштита од франкско-бугарскиот сојуз. Оваа мисија доверена е на светите Солунски браќа на предлог на цариградскиот патријарх Фотиј. Браќата се вратиле во Солун, а за подготовка ги повикале своите ученици Климент, Наум, Ангелариј и други. Носејќи свештени словенски книги се простиле со својата мајка Марија и тргнале по реките Вардар и Морава на север. Го преминале Дунав, па преку Малите Карпати стигнале во Велиград престолнината на Растислав, пречекани од кнезот со сите почести.

Св. Браќа и нивните ученици почнале со школување на кадри на словенски јазик и преведување на нови книги. За кратко време постигнале голем успех. Меѓутоа, употребата на словенскиот јазик во богослужбата представувала опасност, бидејќи таму исклучително се употребувал латинскиот јазик, па Браќата воделе спорови со некои римокатолички кругови.

По 40 месеци престој во Велика Моравија Св. Браќа со своите ученици биле свикани во Рим за да го изнесат своето учење пред папата и римокатоличките великодостојници во прв ред дека го признаваат приматот на папата, а потоа и догматското учење на Римокатоличката црква. Најнапред стигнале во Венеција каде биле непријателски дочекани од католичкиот клер, поради богослужбата на словенски, место на латински јазик. Св. Кирил ги побил

нивните напади со логични, историски и други аргументи изложени со голем полемички и ораторски талент.

Во почетокот на 868-та г. Св. Браќа пристигнале во Рим и биле дочекани со голема чест од новиот папа Адријан II и од сето духовништво, бидејќи со себе ги носеле моштите на Св. Климент, римскиот папа (88 - 97 г.), кој умрел во Херцон. Таквата чест папата Адријан II им ја направил и од политички причини, заради постојаните противречности меѓу Исто-

Св. Кирил и Методиј
 в Моравија

чната и Западната црква. Затоа, словенските книги што ги донеле светите Браќа, по негова наредба, биле положени во црквата “Св. Марија” во Рим каде почнала да се служи словенска литургија. Три дена по ред била служена и словенска литургија во римските цркви “Св. Петар”, “Св. Петроника”, “Св. Андреј” и на гробот на Св. апостол Павле. Создал самостојна епископија во Велика Моравија и Панонија и за епископ го хиротонисал Св. Методиј.

Здравјето на Св. Кирил му се влошило, и самиот почувствувал дека му се ближи смртта. Педесет дена пред смртта тој се закалуѓерил и по своја желба го добил името Кирил. На 14 февруари 869 г. починал во Рим, каде што е закопан со најголеми свечености во црквата “Св. Климент римски папа”, иако неговиот брат Св. Методиј изјавил желба да го пренесе во родниот град Солун поради аманетот што им го дала нивната мајка пред тргнувањето за Велика Моравија.

По смртта на Св. Кирил папата Адријан II го назначил Св. Методиј за архиепископ на цела Панонија. Кон крајот на 869-та г. папата го пратил Св. Методиј со писмо до словенските кнезови Рагислав, Светополк и Коцел да го примат како канонски архиепископ. Меѓутоа, уште по пристигнувањето кај Коцел, германските кнезови, застапници на салцбуршкиот архиепископ,

протестираше против него и против употребата на словенскиот јазик во богослужбите. Летото во 870-та г., по пристигањето во Велика Моравија, бил уапсен и изведен пред суд и осуден на затвор каде бил подложен на тешки физички мачења. Затоа време неговите ученици се криеле по шумите или кај своите верници. Св. Методиј робувал до 873-та година.

По закана на новиот папа Јован VIII на германскиот крал и на надбискупите, Св. Методиј бил ослободен и се вратил во својата архиепископија во Велехрад.

За тоа време кнез Рагислав бил заробен во војната со Лудовик Германски и ослепен бил одведен и затворен во Регенсбург. На негово место, со помош на Германците, дошол кнез Светополк кој бил против словенската богослужба во црквите.

Германското духовништво и натаму се бори против Св. Методиј и неговата богослужба на словенски јазик. Тие го поставиле германскиот кнез Вихинг за епископ во градот Нитра. Пред папата Јован VIII го обвинувале како еретик и за догматско учење.

Свикан повторно во Рим Св. Методиј целосно се оправдал и папата го потврдил за архиепископ. Судирот со епископот Вихинг и кнезот Светополк и натаму продолжил со поголема жестина.

Во последните денови пред смртта ги повикал

своите ученици и го определил Горазд за свој наследник на архиепископскиот престо, бидејќи бил домородец и добар познавач на словенските книги, а го знаел и латинскиот јазик. На третиот ден по тоа, на 6-ти април 885-та г. окружен со своите ученици, Св. Методиј починал. Бил погребан во катедралната црква, на начин достоин на светителмаченик, испратен од благородниот народ.

Истата 885 г. починал во Рим и папата Јован VIII, а за нов папа бил избран Стефан V, познат како огорчен противник на словенската богослужба и на словенското дело на Св. Браќа Кирил и Методиј воопшто. За моравско-панонски архиепископ место Горазд го назначил Вихинг. Го обвинил починатиот Св. Методиј за ерес и ја забранил употребата на словенскиот јазик во богослужбата.

По наредба на Вихинг највидните ученици на Св. Методиј, Климент и Наум, Горазд, Ангелариј и Саво како тешки престапници биле затворени во подземјето на тврдината. Пролетта 886 г., по наредба на папата Стефан V, кнез Светополк и архиепископ Вихинг ги протерале затворените ученици преку граница, голи и боси, со закана на народот да не им дава храна.

Литература:

Славко Димевски: *Историја на Македонската православна црква,*

Македонска книга, Скопје 1989 г.

Припремил: Марко Паризоски

Во спомен

ИВИЦА СУДНИК

Во Самобор на 24^{ти} септември оваа година, во 92-та година на животот, почина Ивица Судник, кој уште на животот постана самоборска легенда и симбол на градот, негов највреден хроничар и најгрижен чувар на неговиот дух.

Историјата на Самобор беше опсесија на Судник и од најраната младост започна да собира вредни предмети, документи, цртежи и фотографии од минатото на својот град. Минатата година неговата роденденска прослава на 24^{ти} октомври Самоборците ја одржаа со свеченото отварање на “Судниковата соба” на главниот градски плоштад, каде беа изложени само неколку од илјадитите фотографии на Самобор, кои страствено ги снимаше уште од средно школските денови. Неговата сајдијска работилница со години беше култно место во градот и во неа собра богат материјал од кој никнаа неговите три збирки - Самоборска хроника, Самоборска библиографија и Збирка на самоборски старини, на кои што согради темел за отварање на Самоборскиот музеј. На музејот му подари многу десетлетија од својот живот и беше негов директор од основањето во 1948 година па сè до 1981 година, а 1984 година му ја подари и својата збирка. Освен што скоро целото минато столетие истражуваше и собираше историски материјал, Судник и самиот ја створуваше со безбројните текстови и фотографии, па

готово да во Самобор нема зграда, историска личност, обичај или анегдота која тој не ја има забележано. Беше сестран спортски и туристички работник, а Самоборците за неговиот 80^{ти} роденден му се заблагодарија и го прогласија за доживотен почесен градоначелник.

Како хроничар Ивица Судник сведочеше и за историјата на новата македонска книжевност. Во 1939 година во Самобор, во печатницата на Шпулер, излегоа од печат на македонски јазик стиховите на Кочо Рацин - “Бели мугри”, бисерот на македонската поезија. Во тоа време Судник работеше во печатницата. Тој беше сведок за настанот кога се печатеа стиховите на Кочо Рацин и денот кога тие излегоа од печатницата. Заедницата на Македонците во Република Хрватска во последните десетина години во својата програма ја има познатата манифестација “Рацинови денови”. Таа се одржува во Музејот на Самобор и пред бистата на Кочо Рацин. Многу Македонци за прв пат слушнале како Ивица Судник раскажува за тој настан: “Во сабота, пред крај на работното време, дојдоа две момчиња во печатницата (едниот беше самиот поет), платија и во два големи пакети го однесоа неговото богатство и богатството на македонската поезија, на пат за Загреб а понатаму за Македонија. За тогашната југословенска полиција понеделник веќе беше касно да ги запленаат книгите кои беа забранети да се печатат на непризнатиот македонски јазик”.

Ивица Судник, беше пријател на Македонците кои живеат во Хрватска, а посебно на загребските Македонци ќе остане во трајно сеќавање.

М. Паризоски

ЕДНА ЧЕЊЕ ПО ЗВУЧНОСТ

Според звучноста согласките се делат на: **звучни** (б, в, г, д, *ѓ*, ж, з, с, ц), **беззвучни** (п, ф, к, т, *ќ*, ш, с, ц, ч) и **сонанти** (ј, л, љ, м, н, њ, р), кои се одликуваат со поголема звучност од останатите согласки, па може да се сврстат во групата на **звучните** согласки. Беззвучните и звучните согласки образуваат корелативни парови. Секоја беззвучна согласка, освен х, има свој звучен парник. Тие парови се:

звучни: б, в, г, д, *ѓ*, ж, з, с, ц
беззвучни: п, ф, к, т, *ќ*, ш, с, ц, ч
сонанти: ј, л, љ, м, н, њ, р

I. Звучните и беззвучните согласки се едначат по звучност кога ќе се најдат во непосреден допир. Едначењето по звучност се врши спрема втората согласка:

а) звучните согласки пред беззвучните се менуваат во беззвучни. На пример:

б - п: баба - бапски, врабец - врапци,
 роб - ропски;
д - т: град - гратче, рид - ритче;
г - к: брег - брекче, рог - рокче;
з - с: блуза - блуска, близок - блиска;
ж - ш: бележи - белешка;

б) беззвучните согласки пред звучните преобаат во звучни. На пример:

т - д: сват - свадба, сретна - средба;
к - г: Велик ден - Велигден;
с - з: гостин - гозба;

в) едначењето по звучност редовно се одбележува и во префиксираните зборови. На пример:

(**зад-**): затскрие, заткулисен;
 (**под-**): потпис, потсетник;
 (**пред-**): претседател, претпладне;
 (**раз-**): распис, расход;
 (**из-**): исказ, исход;
 (**воз-**): восхит, воспита.

II. Едначењето по звучност не се одбележува:

а) кај звучната согласка *в*. На пример:

вкамени (не: фкамени),
 вкупно (не: фкупно),
 мравка (не: мرافка),
 глувче (не: глуфче),
 бавча (не: бафча);

б) кај звучната согласка *д*. На пример:

- пред суфиксите: *-ски, ствен, -ство*:

градски (не: гратски),
 производствен (не: произвотствен),
 судство (не: сутство);

- пред завршетокот *-ци*:

очевидци (не: очевитци),
 предци, крадци;

- пред членската наставка *-та*:

заповедта (не: заповетта),
 жедта, надежта, скрбта, исповедта;

в) кај согласката *г* во:

бегство (не: бекство),
 другпат (не: друкпат);

г) кај согласката *т* во овие случаи:

петдневен (не: педдневен),
 петгодишен (не: педгодишен);

д) кај некои сопствени имиња од туѓо потекло.

На пример:

Вашингтон (не: Вашингтон),
 Мусоргски (не: Мусоркски),
 Рентген (не: Рендген),
 хабсуршки (не: хапсуршки);

ѓ) кај сонантите (*м, н, њ, р, л, љ, ј*) кои се одликуваат со поголем звучност од другите согласки. На пример:

милослив (не: милозлив),
 мирислив (не: миризлив),
 милосница (не: милозница).

(Според *Правописот на македонскиот литературен јазик*, Скопје, "Просветно дело", 1979, стр. 21 - 23.)

Доц.др.сц. Августина Гулеска Хајдиќ

Депонирани девизни влогови

Во април 2000 година, Собранието на Република Македонија го донесе Законот за начинот и постапката на исплатување на депонираните девизни влогови на граѓаните по кои гарант е Република Македонија (Службен весник на РМ бр. 32/00, 108/00 и 4/02), со кој се уреди начинот на исплатување на депонираните девизни влогови на граѓаните.

Со Законот за начинот и постапката на исплатување на депонираните девизни влогови на граѓаните по кои гарант е Република Македонија, депонираните девизни влогови на граѓаните се трансформираа во обврзници. Обврзниците се издадоа со рок на отплата од 10

години и со каматна стапка од 2% годишно. Од влегување во сила на Законот, досега се изврши исплата на две главнини на обврзниците или 10% од вкупниот износ на истите. Исплатат на средствата по основ на главнината и каматата од овие обврзници се врши на 1^{ма} април и 1^{ма} октомври на денарските сметки на граѓаните, што ги имаат во деловните банки во Република Македонија. Според тоа, за да им се исплатат средства на македонските иселеници по основ на овие обврзници, потребно е истите да дадат овластување на некоја банка во Република Македонија во кои ќе отворат денарски сметки.

Обврзниците во номинална вредност може да се користат и за плаќање на надоместок за концесија и долгорочен закуп, купување и отплата на акции и удели од претпријатијата со општествен капитал во трансформација, купување и отплата на станови во општествена сопственост, купување на деловен простор во сопственост на Република Македонија, плаќање за доделување и купување градежно депонираните девизни влогови Република Македонија, купување на земјоделско земјиште во сопственост на Република Македонија и купување и отплата на државен капитал.

ЛИЧНА КАРТА

Прашање: *Зашто иселеник од Р.М., државјанин на Република Македонија, кој поседува патна исправа, живее во странство, но има стан со пријавена адреса во Р.М., нема право на лична карта?*

Одговор: Согласно член 1 од Законот за лична карта (Сл. весник на Р.М. бр. 8/95),

личната карта е јавна исправа со која се докажува идентитетот, државјанството, но и живеалиштето на граѓанинот во Република Македонија. Во случајот иселеникот нема пријавено постојано живеалиште на територијата на Р.М. поради што не му се издава лична карта. Но, затоа пак пасошот е документ кој во целост ја заменува личната карта, за регулирање на одредени прашања.

ПОПИС НА НАСЕЛЕНИЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Согласно со Законот за попис на населението, домаќинствата и становите во Република Македонија (Сл. весник на РМ 16/01) и измените и дополнувањата на овој закон (Сл. весник 37/01 и 70/01) пописот ќе се спроведе од 1 до 15 ноември 2002. Како дел од спроведувањето на пописот од државата, предвидено е организирање на попис и на:

- државјаните на Република Македонија кои се наоѓаат на престој во странство, но не подолго од една година.
- државјаните на Република Македонија кои во моментот на пописот се на работа во дипломатско-конзуларните претставништва; во ООН и нејзините организации и претставништва; претставници на Стопанската комора, деловни единици во странство,

воени претставници на АРМ и граѓани кои се ангажирани врз основа на меѓународна, техничка и друга соработка, школување, како и членови на нивните домаќинства кои со наведените лица престојуваат во странство.

Податоци се добиени од Амбасадата на Република Македонија во Република Хрватска.

БАСНА

ВОЛКОТ И ЈАГНЕТО

Крај еден бистар планински поток, во исто време волкот и јагнето решиле да си ја изгаснат жедта. Стариот и гладен волк застанал да пие вода крај самиот извор, а јагненцето пошло да се напие многу подолу од него. Гледајќи го младото рунтаво јагне, на волкот му потекле лиги во муцката и веднаш смислил – како да го нападне.

– Еј, ти, како се осмелуваш да ми ја матиш водата! – му свикал на јагнето.

Јагненцето веднаш се иставило од водата и, забележувајќи го волкот, одвај нашло сили да му одговори:

– Како можам јас да ти ја матам водата, кога ти пиеш горе, а јас многу подолу на потоков.

– Значи, се осмелуваш дури и да ми противречиш, нели? – му викнал уште пострашно волкот и му ги покажал своите остри заби. – Ако јас нешто ти кажам дека е така, нема ти што да ми се противиш, зашто тоа е така! Мислиш дека не

знам и не паметам што ми зборуваше и лани ти на ова место?!

– Јас? – се зачуди јагнето. – Па јас лани и не бев родено!

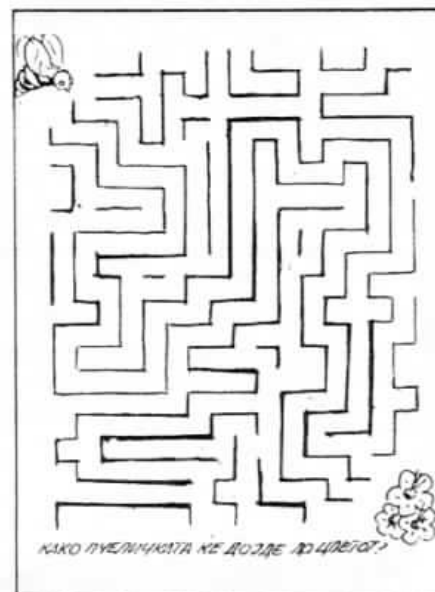
– Ако не беше ти, тогаш беше некој од твоите браќа! – продолжи да го клевети волкот.

– Јас немам браќа, единче сум... – се бранело јагнето.

– Ако не ме напаѓале ни твоите браќа, – продолжил волкот решен по секоја цена да не му дозволи да говори – тогаш тоа бил татко ти. И тој како и ти имаше смелост да пасе трева на моите ливади и да пие вода од мојов поток. И, токму затоа, ти ќе ми платиш сега за сè!

Јагнето се скаменило од страв, а волкот се чувствувал уште посилен. Се нафрлил врз куртото јагне, го зграбил и го одвлекол во шумата за да го изеде ...

Езоп

Специјалитети од домашното огниште

ЛОВЕЧКИ ГЕМИШ

Потребен материјал: 750 гр. телешко месо, 200 гр. сува сланина, 350 гр. кромид, 3 до 4 пиперки, 5 дл. бело вино, зелен за супа (морков, пашканат, целер, и магнонос), 1 луто пиперче, црвен пипер, бибер и сол.

Начин на приготвување:

Месото се сече на покрупни парчиња, а сланината на ситни коцкички. Кромидот, пиперките и лутото пиперче се сечат на тркалца. На дното во садот во кој ќе се подготвува јадењето се става прво сланината, а потоа месото. Вака приготвено се посолува, се става биберот, потоа кромидот, пиперките и најгора повторно кромид. Се полева со белото вино и се става да врие на тивок оган. Вака приготвениот ловечки гемиш се поклопува и се вари околу 2 часа. За време на варењето капакот не треба да се отвора.

МУСАКА ОД КОМПИР – ПИРЕ

Потребен материјал: 1,5 кг. компири, 750 гр. месо, свинско или говедско, 1 лажица путер или масло, 1,5 дл. пресно млеко, 2 супени лажици кисела павлака, или во замена кисело млеко, 1 главица кромид, бибер и сол.

Начин на приготвување:

Компирот се лупи и се става во солена вода да се свари. Потоа водата се цеди, а компирот се пасира. Кромидот се сече на ситни парчиња и се пропржува на маслото и кога ќе е напола пржен му се додава месото (месото треба да биде мелено). Откако и месото ќе го испржиме со кромидот се зачинува со бибер и сол.

Се зема подлабок сад, се премачкува со масло и се реди половина од пире компирот. Потоа се наредува месото и одозгора се става втората половина од пирето.

Во пресното млеко се ставаат 2 – 3 јајца и киселата павлака. Се добро се измешува и се прелива мусаката. Вака приготвената мусака се става во фурна да се пече се додека горниот дел не се цврви.

ДРАГИ ЧИТАТЕЛИ!

Ве молиме за соработка со ваши мислења, ставови и погледи.

Вашите написи, коментари, огласи, реклами, соопштенија и друго треба да пристигнат на Редакцијата за да бидат објавени во наредниот број.

ЗАБЕЛЕШКА: коментарите објавени на страниците на ова списание со потписи на авторите се мислења на истите и не секогаш тие го одразуваат мислењето на Редакцијата. Редакцијата е одговорна само за текстовите без потпис. Материјалите испратени на адреса на ова списание стануваат негова сопственост, освен ако за тоа претходно е постигната поинаква согласност.

GLASILO ZAJEDNICE MAKEDONACA U REPUBLICI HRVATSKOJ СПИСАНИЕ НА ЗАЕДНИЦАТА НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Главен уредник:
БЛАГОЈА ЈОВАНОВСКИ

Редакција:
Марко Паризоски (Загреб),
Владо Настески (Риека),
Ивица Луетиќ (Сплит),
Слободан Кузевски (Осиек),
Ратко Димовски (Пула),
Августина Гулеска - Хајдиќ (Задар).
Компјутерска обработка: Љупчо Таневски
Лектура: Августина Гулеска - Хајдиќ
Ova glasilo tiska se uz materijalnu potporu
Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike
Hrvatske.

Nakladnik: Zajednica udruga Makedonaca u
Republici Hrvatskoj, Zagreb, Masarykova 16/1,
tel./fax: 01/4872-655

За издавачот: ИЛИЈА ХРИСТОДУЛОВ
Tisak: Gradska tiskara Osijek d.d.

Temeljom odredaba čl. 58 stav 3 Zakona o javnom
informiranju RH (N.N. br. 22/1992. g.) novine su
prijavljene i registrirane pod br. 421 u Ministarstvu
kulture i prosvjete - Sektor informiranja - 14.7.1993. g.

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike
Hrvatske broj 532-03-1/7-94-01 od 10. svibnja 1994. g. ova
tiskovina oslobođena je plaćanja poreza na promet.

Охрид, Лихнидос, Лихнид, а за некогo и втор Ерусалим. Од секогаш бил град кој остава длабоки траги во историјата со своите градежни достигнувања. Многу великани ја славеа убавината и сјајот на единствениот град кој лежи на ридот од Белото, Лихнидско, Охридско Езеро.

Мозаиците од палеохристијанските базилики, на пред ренесансните уметници светлеат со својата убавина, а фреско живописот во архиепископската базилика Св. Софија се вишнее со својата убавина и раскош градена за време на императорот Василиј II во крајот на IX и почетокот на XI век. Таа дури и сега дава, расчистена од напластените на вар, полн сјај и убавина. Зачудениот патник ќе застане и си се думва, како прочуените архитекти во некогашната далечна епоха ја проектирале црквата Св. Богородица – Перивлапта (Нов Св. Климент) и успеале со принципот куполи како и кај Св. Софија, подигнале слеме, а за тоа време нефатлива височина.

Во фреско живописот, издолжени лица на светци од стариот и новиот завет на Светото писмо, разни симболи. Долги раце, издолжени прсти и тежи-

Охрид, убав, богат, опеан, неповторлив

ОХРИД ВТОРИОТ ЕРУСАЛИМ

ната на далечниот свет кој исчезнал. Се тоа трепери во полусветлина која штуро се про-

бива низ темните отвори од тестните пенџерчиња пренесувајќи не во мистика и длабоко размислување.

Таков е Охрид, Светлиот град и приемната одаја на Македонија за амбасадори, туристи и конзули, делегации или случајни минувачи. За него се грабале и цареви и кралеви, императори и султан. Се грабале за град богат со сараи и палати за Енхелеја или Херменија, Охрида или Ахрида или англичанецот би рекол „он д хил“. Лихнидион полн со светлина која плени и питомија до бесконечност.

Минувал и престојувал тука Апостол Павле, работел и го ширел христијанството Св. Еразмо Охридски, Св. Климент, Св. Наум – Чудотворец Теофилакт и мнозина егзархи, патријарси и архиепископи, а архиерите се најбројни. Минувале писатели и поети, сликари и фотографи тука работеле и Михаило и Евтихие... За него пишувале Страбон, Птоломеј, Тит Ливиј...

Тука царувале Ана Комнена, Самуил и последната македонска династија Палеолози.

Таков е Македонскиот Ерусалим. Дојдете во Охрид.

Владимир Тунтев

Катедралната црква „Св. Софија“ изградена во четринаесетиот век

